

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

Bakalářská práce

2020

Terezie Charvátová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

**Projekt "Rekonstrukce státu" jako protikorupční
iniciativa**

Bakalářská práce

Autor práce: Terezie Charvátová

Studijní program: Politologie a veřejná politika

Vedoucí práce: PhDr. Daniel Šárovec

Rok obhajoby: 2020

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 31. 7. 2020

Terezie Charvátová

Bibliografický záznam

CHARVÁTOVÁ, Terezie. *Projekt "Rekonstrukce státu" jako protikorupční iniciativa*, Praha, 2020. 54 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, Katedra politologie. Vedoucí diplomové práce PhDr. Daniel Šárovec

Rozsah práce: 63 831 znaků

Anotace

Bakalářská práce se zabývá problémem korupce v České republice a projektem Rekonstrukce státu, jehož cílem je zmírnit korupční jednání. V práci je popsána korupce z teoretického hlediska, její definice, příčiny a míra korupce v České republice. Následně je představena organizace Rekonstrukce státu jakožto protikorupční iniciativa, její geneze a cíle, způsob fungování a financování. Práce se zabývá rovněž protikorupčními opatřeními, která Rekonstrukce státu navrhla a následně propojením organizace s politickými stranami. V závěru práce je provedena analýza dopadů tohoto projektu.

Annotation

This bachelor's thesis deals with the problem of corruption in the Czech Republic and with the project Reconstruction of the State, which aims to alleviate corrupt practices. The thesis describes corruption from a theoretical point of view, its definition, causes and level of corruption in the Czech Republic. Subsequently, anti-corruption organization Reconstruction of the State is introduced, its genesis and goals, method of operation and financing are described. The thesis also deals with anti-corruption precautions proposed by the Reconstruction of the State and subsequently linking the organization with political parties. At the end of the thesis, an analysis of the impacts of this project is performed.

Klíčová slova

Rekonstrukce státu, korupce, protikorupční opatření, legislativní procesy, Česká republika, protikorupční organizace

Keywords

Reconstruction of the State, corruption, anti-corruption action, legislative process, Czech Republic, anti-corruption organization

Title/název práce

The Project 'Reconstruction of the State' as an Anti-Corruption Initiativ

Poděkování

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce PhDr. Danielu Šárovcovi za velikou vstřícnost, ochotu a trpělivost při psaní této práce.

Obsah

Úvod	3
1. Teoretický rámec korupce	5
1.1 Vymezení korupce	5
1.1.1 Definice korupce	5
1.1.2 Druhy korupce	6
1.2 Příčiny korupce	8
1.3 Korupce v České republice	8
1.3.1 Míra korupce v ČR	9
2. Projekt Rekonstrukce státu	12
2.1 Geneze a cíle	12
2.1.1 Vznik Rekonstrukce státu	12
2.1.2. Cíle Rekonstrukce státu	15
2.2 Aktéři	16
2.2.1 Zapojené organizace	16
2.2.2 Politici	16
2.2.3 Média	16
2.2.4 Ambasadoři	17
2.2.5 Kulturní elity a ostatní aktivisté	17
2.2.6 Veřejnost	17
2.2.7 Profesionální komory, státní firmy a další aktéři	18
2.3 Formální aspekty	19
2.3.1 Garanti	19
2.3.2 Členské organizace, plénum	19
2.3.3 Organizační tým	20
2.3.4 Pracovní skupiny a poradci	20
2.4 Financování	20
3. Rekonstrukce státu a protikorupční opatření	22
3.1 Protikorupční opatření z roku 2013 a jejich vývoj	22
3.1.1 Zrušení anonymních akcí	22
3.1.2 Zákony bez přílepků	23
3.1.3 Zákon o registru smluv	24
3.1.4 Financování politických stran	25
3.1.5 Majetková přiznání politiků	25
3.1.6 Rozšíření pravomocí NKÚ	25

3.1.7 Odborné nominace do dozorčích rad	26
3.1.8 Nezávislost státního zastupitelství	27
3.1.9 Odpolitizování státní správy	28
3.2 Lobbing Rekonstrukce státu v roce 2020	28
3.2.1 Efektivní dohled nad veřejnými zakázkami	28
3.2.2 Transparentní lobbying	29
3.2.3 Digitalizace státu	29
3.2.4 Zrušení dotací anonymům	30
3.2.5 Kampaně <i>NEZHASÍNAT!</i>	30
4. Rekonstrukce státu a politické strany	31
4. 1 Politická situace v době vzniku Rekonstrukce státu	31
4. 2 Míra podpory politických stran a hnutí	33
5. Analýza dopadů působení protikorupční iniciativy	36
Závěr	38

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá tématem korupce v České republice a iniciativou Rekonstrukce státu, která vznikla v roce 2013 jako nevládní a nezisková organizace v reakci na nedostatečné řešení problému korupčního jednání. Ačkoli byla korupce jedním z hlavních programových bodů tehdejší vlády, kroky vedoucí k jejímu potlačení ve větší míře podniknuty nebyly.

Tato práce je napsána jako případová studie, zaměřená na fungování nevládní neziskové organizace v oblasti veřejného sektoru v České republice. Jako zdroj dat je použita především odborná literatura, dále jsou ve spojitosti s projektem Rekonstrukce státu využity výstupy z monitoringu médií, legislativní návrhy a transparentní účet organizace.¹ Byla provedena analýza fungování této organizace, formálních aspektů, interakce členů, a hlavně dopady působení organizace na politické aktéry a legislativní rámec v ČR.

V souvislosti s organizací Rekonstrukce státu je v této práci kladena hlavní výzkumná otázka:

- Jaké jsou formální a praktické aspekty organizace a fungování iniciativy Rekonstrukce státu?

Výzkumná otázka se týká unikátnosti a také specifčnosti celého projektu, a jelikož podobný projekt není (minimálně v českém prostředí) dosud příliš probádanou záležitostí, jedná se tak o podnětné téma k analýze. Rekonstrukce státu funguje již sedm let, předmětem bakalářské práce je zjistit, jak se celý projekt proměnil a jaké jsou jeho cíle ve volebním období 2017 – 2021. Dále bude snahou analyzovat, jak přispěla organizace Rekonstrukce státu k přijetí protikorupčních opatření a rovněž proč se organizace orientuje na daná volební období, když se nejedná o politickou stranu či hnutí.

Tato práce je členěna do pěti kapitol. První kapitola se věnuje teoretickému rámci korupce a vychází především z odborné literatury. Jsou popsány definice korupce, její druhy a formy a je charakterizován problém korupce v České republice.

Druhá kapitola popisuje organizaci Rekonstrukce státu, tato kapitola je členěna do několika podkapitol, které popisují její vznik a následně cíle (od roku 2013 až do současnosti), dále pak formální aspekty (jelikož má velmi složitou organizační strukturu) a je popsáno, jak je tato organizace financována.

¹ Rovněž byly rozeslány polostrukturované dotazníky v on-line formě zástupcům organizace Rekonstrukce státu, avšak zjištění z dotazníků nebyla do práce zahrnuta z důvodu nedostatečného množství odpovědí.

Ve třetí kapitole jsou popsána protikorupční opatření navržená Rekonstrukcí státu. Po vzniku organizace bylo představeno devět návrhů protikorupčních opatření s cílem prosadit je do konce tehdejšího volebního období. To se však nepovedlo a některá opatření nejsou stále prosazena. Tato kapitola popisuje daná opatření a jejich důležitost pro transparentní politiku v České republice a zároveň představuje i nové cíle, které si Rekonstrukce státu vytyčila co nejdříve prosadit.

Čtvrtá kapitola se věnuje politickým stranám v reakci na iniciativu Rekonstrukce státu a míru participace s organizací na přijetí nových opatření rovněž v souvislosti se změnami vlády.

Pátá kapitola se věnuje analýze dopadů protikorupčních opatření prosazených Rekonstrukcí státu a rovněž srovnává stav před vznikem organizace až do současnosti.

1. Teoretický rámec korupce

1.1 Vymezení korupce

S pojmem korupce se spojuje protiprávní, nečestné a do určité míry prospěchářské jednání, které narušuje demokratický stát a přináší danému jedinci jisté výhody, avšak na úkor zbytku společnosti. Korupce rovněž negativně ovlivňuje fungování státní správy a vytváří nedůvěru občanů v politické elity.

Korupce nemusí být pouze politická, avšak společností je právě politická korupce nejvíce vnímána. Je to tedy jev, který je společensky škodlivý a nahlíží se na něj jako na problém, který je pro fungování demokratických principů ničivý a nutný co nejvíce omezit či nejlépe odstranit.

1.1.1 Definice korupce

Definici tohoto pojmu nelze jednoznačně určit, ač se korupcí zabývá velké množství autorů a existuje na toto téma mnoho publikací, nelze říci, že existuje jedna platná definice, která by tento pojem vystihla. Korupcí se zabývá mnoho vědních oborů a je tak na ni nahlíženo z mnoha úhlů.

Slovo *korupce* pochází z latinského slova *rumore*, což znamená zlomit či přetřhnout, a *corruptus*, které označuje následky zlomu, tedy zkaženost, zvrhlost či zvrácenost člověka, který se nechal zlomit (Frič, Kabele, 1999: 12).

Jednou z nejčastějších definicí je definice z roku 1967 autora Nye: „*Korupce je chování, které se z důvodů dosahování soukromých (osobních, rodinných, úzce skupinových) finančních nebo statusových zisků odchyluje od formálních povinností vyplývajících z veřejné role anebo přestupuje normy proti výkonu určitého typu soukromého vlivu.*“ (Nye, 1967: 419)

Definicí je velké množství, jednou z nich je i definice autorů Davida a Netta: „*Korupce je jednání motivované snahou o zisky korumpované osoby, která porušuje právní normu tím, že poskytuje za odměnu korumpující osobě nebo skupině osob výhody jakéhokoli druhu a může tak poškodit i třetí osoby v případě nelegálního obchodování přímo nezúčastněné.*“ (David, Nett, 2007: 27).

Svoji definici má rovněž protikorupční nezisková organizace Transparency International. „*Korupcí je takové jednání, kterým osoba v určitém kvalifikovaném postavení (volený zástupce, úředník zaměstnaný ve veřejné správě, zaměstnanec veřejného sektoru, ale*

i osoba na určité pozici v soukromém sektoru) zneužívá svého postavení k osobnímu obohacení nebo obohacení třetích osob, přičemž z podobného jednání mohou mít přímý užitek osoby, které korupční jednání vyvolají, a vždy vzniká škoda do různé míry určitelné skupině fyzických a právnických osob.“ (Transparency International, 2014)

Autorka Volejníková definuje korupci jako „*chování, které se z důvodu dosahování soukromých (osobních, rodinných, úzce skupinových) finančních nebo statusových zisků odchyluje od formálních povinností vyplývajících z veřejné role anebo přestupuje normy proti výkonu určitého typu soukromého vlivu.“ (Volejníková, 2007: 15)*

Podle definice Tomici a Chmelíka, kteří nahlíží na korupci z právního hlediska, je korupce vnímána jako nabídka, slib nebo realizování výhody v něčí prospěch, či přijetí daného požadavku za nabídnutou nebo vyžádanou odměnu (Chmelík, Tomica, 2011: 21). Jedná se rovněž o vztah mezi dvěma subjekty, autoři Chmelík a Tomica vymezují hlavní znaky aktérů v procesu uplácení tak, že se jedná o vztah dvou subjektů, subjekt úplatek nabízející, a subjekt úplatek přijímající. Dále se jedná se o vztah směnného charakteru, obě strany získávají výhodu, existuje zde přímá souvislost se zajištěním věci obecného nebo institucionálního zájmu. Korumpovaný disponuje určitým postavením, pravomocí, často se jedná o veřejného činitele a rovněž je jednání je v rozporu s dobrými mravy (Chmelík, Tomica, 2011: 21).

Z jednotlivých definic vyplývají shodné znaky, korupčního jednání se zpravidla účastní dva subjekty, kdy jedna ze stran poskytuje té druhé úplatek za poskytnutí určitých výhod, avšak celé takové jednání je v rozporu s mravními zásadami a je protiprávní. Trestní zákoník v souvislosti s korupcí užívá termínu úplatkářství, který se týká korupčního jednání a zahrnuje trestněprávní postihování činů a zahrnuje korupční jednání z veřejného i soukromého sektoru.

1.1.2 Druhy korupce

Korupce se vyvíjí a nelze ji tedy rozdělit či přímo kategorizovat. Odborná literatura nahlíží na druhy a typy korupce z různých úhlů podle odlišných kritérií. Korupce se rozděluje nejčastěji podle rozsahu, a to na *malou*, *velkou* a na *state capture corruption*. Dalšími kritérii může být sektor a stádium vývoje (Vymětal, 2006: 13-15).

Malá nebo také byrokratická korupce patří k nejběžnějším typům korupce, jelikož se odehrává nejčastěji a na jednoduché bázi. Může se týkat například úředníků, zdravotníků či policistů, a jelikož utajování není nijak složité, někdy se jedná až o běžně přijímaný vzorec

chování, a to jak ze strany jednotlivců účastníci se korupčního jednání, tak ze strany společnosti.

Může se jednat například o uplacení úředníka či žádosti úplatku právě z jeho strany, často pouze za účelem přehlédnutí určitých pravidel daných organizací. Do této kategorie řadíme také zneužívání pravomocí vyplývajících z dozorové či kontrolní činnosti (Vymětal, 2006: 13-14).

Velká korupce je však ve svém celkovém měřítku mnohem rozsáhlejší, zaměřuje se na uplacení často vysoce postavených představitelů veřejného či společenského života a rovněž i výše úplatků se pohybuje ve značně vyšších sumách. Není tak častá jako malá korupce, avšak úplatky jsou dobře utajovány a prospěch pro zkorumpovaného a korumpujícího je velký. Jedná se například o zpronevěru veřejných zdrojů, jejich nehospodárné užívání, zneužívání moci při udělování veřejných zakázek, nepotismus, klientelismus, zisk běžně nedostupných informací atd (Vymětal, 2006: 13–14).

Vymětal charakterizuje ještě jeden druh korupce, a to *state capture*. Jedná se o druh korupce, jehož cílem je ovlivnit legislativní proces či tvorbu daných nařízení, a to vše kvůli vlastnímu prospěchu poskytnutím nelegálních soukromých úplatků státním úředníkům (Vymětal, 2006: 14-15).

Tento druh korupce je využitím veřejných institucí pro soukromé účely s dopadem na politickou soutěž zneužitím legislativních procesů či netransparentním financováním volebních kampaní. Rovněž dochází k politickému vydírání za účelem ovlivnění průběhu soudních procesů či ovládnutím médií, a to vše zneužitím kompromitujících informací či materiálů (Vymětal, 2006: 14-15).

Podle stádia vývoje nebo také podle obvyklosti korupčního jednání lze rozdělit korupci ve třech stádiích, jedná se o korupci *náhodnou*, *systematickou* a *systemovou* (Frič, 1999: 32-34).

Náhodná korupce představuje příležitostný jev v překračování právních a morálních norem a nelze tedy říci, že se jedná o oběžnou praxi subjektu, nýbrž o ojedinělý výskyt. Ovšem výjimečnost těchto případů zvyšuje riziko odhalení, které je poměrně vysoké, vzhledem k existenci funkčních a efektivních kontrolních mechanismů. Také se může snáze projevit nezkušenost korumpujícího i korumpovaného.

Systematická korupce zahrnuje situaci, kdy mechanismus korupce začíná utvářet subsystém v oblasti státní správy. Jedná se však pouze o dílčí vazby v uceleném systému, kdy korupční systémy mohou být kontrolními mechanismy identifikovány a odstraněny,

prostřednictvím eliminace osob, jež je vytvářejí.

Dalším možným stádiem je systémová korupce. V dané situaci se již korupční síť pevně váže k systému státní správy, který bez něj nedokáže fungovat. Korupce se stává běžným nástrojem ovlivňování, kontrolní mechanismy se samy staly součástí celého procesu (korupce je přehlížena) či naopak byly zcela odstraněny. Odstranit systémovou korupci lze pouze s obtížemi, jelikož je zde zapotřebí nahradit přílišný počet veřejných činitelů a politiků. Pokud není v dané situaci proveden zásadní zásah do uspořádání systému a korupce zasáhne nejvýznamnější veřejné instituce, dochází k formování korupčního státu, kde již korupce představuje státem podporovaný proces a nejsou zde udíleny žádné sankce v souvislosti s korupčním jednáním (Vymětal, 2006: 26-28).

1.2 Příčiny korupce

Proč se objevuje korupce a výskyt korupčního chování má mnoho příčin, které se liší podle různých faktorů. Rozdíly v míře korupce často souvisí jak s korupčním prostředím, tak s kulturou národa, často záleží na legislativních opatřeních v daných zemích a samozřejmě s dodržování těchto opatření. Hlavní příčinou tedy zůstává podle Friče příležitost, jelikož samotná touha po materiálních statcích, úspěchu či peněžním zisku nestačí. Obecně platí, že čím je struktura státní správy složitější, čím více se reguluje a administrativou zasahuje do záležitostí občanů, tím větší prostor pak vznikne pro korupce a korupční chování (Frič, 1999: 36).

Pro vytvoření korupčního klima jsou zásadní tzv. strukturální kořeny (Chmelík, 2003: 21-22). Těmito kořeny můžeme vnímat: monopolizující efekt a monopolní postavení, široké rozhodovací pravomoci v rukou organizací nebo jednotlivců, nedostatek transparentnosti, asymetričnost právního, administrativního, kulturního, ekonomického a politického systému, výši úplatku, normativní systém, systém kontroly a sankcí, způsob fungování administrativy, byrokratickou kulturu, korupční klima, kvalitu státní správy, kult rychlého zbohatnutí (hodnotový žebříček), klientelismus, korupční vzory, sociální chaos, politickou participaci, vliv médií a chudobu.

1.3 Korupce v České republice

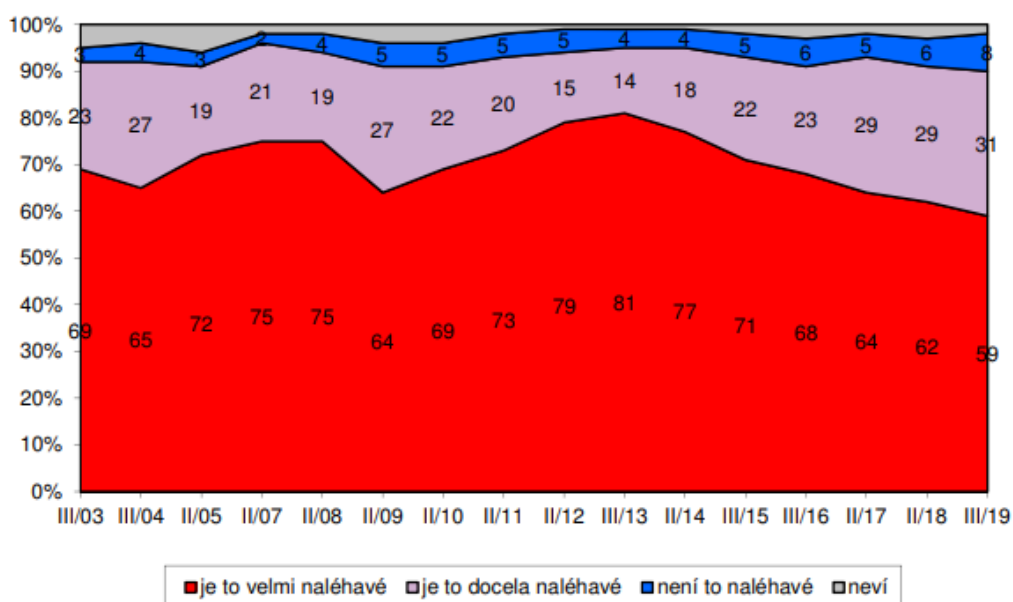
V České republice je častým názorem veřejnosti, že korupce působí jako dopad komunistického režimu, který tento jev ve větší míře netrestal, ba ho i do určité míry ve

vnitřních kruzích podporoval. Podle odborných publikací má opravdu na korupci dopad minulost v zemi (Frič, 1999: 75). Podle Friče dokonce některé z klientelistických sítí nadále fungují a dochází i k vytváření nových.

1.3.1 Míra korupce v ČR

Korupce patří v České republice mezi nejrozsáhlejší společenské problémy, což dokazuje i měření Centra pro výzkum veřejného mínění, k březnu 2020, kdy byla měřena míra naléhavosti různých oblastí života (nezaměstnanost, sociální jistoty, zdravotnictví apod.) Jako nejpalčivější problém v ČR se ukázala být korupce, jejíž řešení za velmi naléhavé označuje 62 % dotázaných a dalších 28 % za docela naléhavé (Cvvm.cz, 2020).

Graf 1: Časové srovnání vnímání korupce v ČR v letech 2003-2019 (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

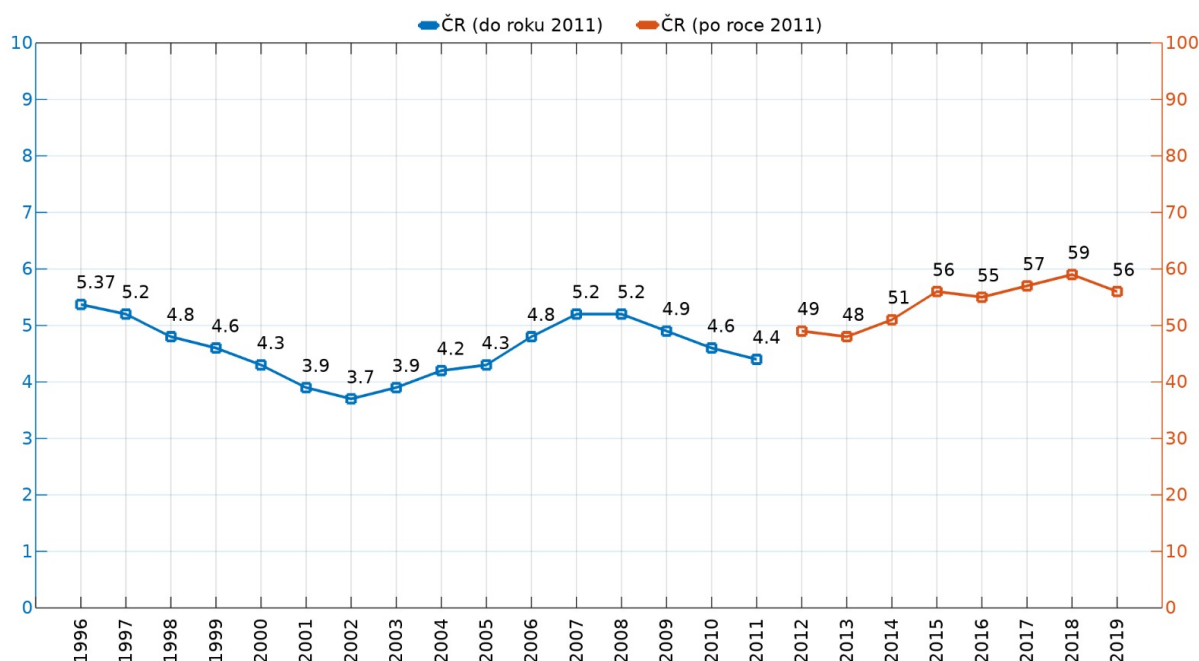
(Cvvm.cz, 2020)

Za poslední roky v České republice nedošlo k významné změně systému státní správy, která by pomohla zlikvidovat či potlačit korupční aktivity v České republice, naopak se každoročně odhalují nové kauzy.

Mezinárodní nevládní organizace *Transparency International* vytváří každý rok tzv. *Index vnímání korupce CPI (Corruption Perception Index)*. Index je považován za významný ukazatel výskytu korupce v dané zemi. Je odhadem míry korupce ve veřejném sektoru (podnikatelé, analytici, široká veřejnost). Mezi hodnocené faktory patří korupce

veřejných činitelů, uplácení při veřejných zakázkách, zneužívání veřejných prostředků nebo legislativa trestající korupci. Výsledný index korupce se pohybuje od 0 do 100, kde 100 označuje zemi téměř bez korupce a 0 znamená vysokou míru korupce. Tento systém se však používá až od roku 2012, od počátku měření indexu v roce 1995 až do roku 2011 se používala škála od 0 do 10, přičemž způsob měření byl stejný, nejvyšší číslo značilo nejnižší míru korupce (Transparency International, 2020).

Graf 2: Vývoj Indexu vnímání korupce v ČR v letech 1996-2019

(Transparency International, 2020, zpracování autorky).

Situaci v České republice komentoval David Ondráčka, ředitel Transparency International: „Česko v omezování korupce, otevřenosti a kvalitě veřejného sektoru stagnuje, nebo se přímo zhoršuje. Bez funkčního státu, kvalitních institucí a důsledné justice světovou špičku nedoženeme. Vláda nemůže stav státní správy donekonečna lakovat na růžovo.“ (Transparency International, 2020).

Podle Školníka se v České republice na důvěře občanů ve státní úředníky projeví negativně faktory jako zapojení státních úředníků do korupce či rovné zacházení finančních úřadů. Např. důvěru ve státní úředníky ovlivňuje fakt, zda jsou respondenti z České republiky zaměstnaní či ne, u nezaměstnaných je míra nedůvěry vyšší (Školník, 2020: 31).

Přestože současný trestní zákoník uvádí sazby trestu odnětí svobody až na dvanáct let, ke korupci úředních osob se značným obohacením dochází stále. Avšak mnoho

legislativních opatření není dostatečně formulováno a nad netransparentním jednáním nebylo možné tedy získat dohled.

2. Projekt Rekonstrukce státu

2.1 Geneze a cíle

2.1.1 Vznik Rekonstrukce státu

V České republice nebyla korupce jako problém řešena, a ač byla jedním z programových bodů vlády Petra Nečase /ODS/, kroky směřující k odstranění či zmírnění tohoto problému převážně v legislativě nebyly podniknuty. Právě vnímání vysoké míry korupce v České republice (v roce 2013 byl Index vnímání korupce podle Transparency International 48 bodů) vedlo ke zvýšené aktivitě protikorupčních nevládních organizací, která vedla ke vzniku neobvyklé iniciativy Rekonstrukce státu. Projekt byl veřejně vyhlášen 12. března 2013 jako společný projekt osmnácti neziskových organizací a sympatizujících lidí z politiky, byznysu i showbyznysu (Mazák, 2018: 7).

Obrázek 1: Logo Rekonstrukce státu

(Rekonstrukcestatu.cz, 2020)

Hlavní iniciátor projektu, *Ekologický právní servis* (nyní *Frank Bold*), definoval Rekonstrukci státu jako „největší veřejnou lobbistickou akci, za kterou stojí dvacet renomovaných protikorupčních organizací v čele s námi, *Transparency International* a *Oživením*. Cílem RS je dát protikorupčním reformám v ČR nový impuls a prosadit devět zásadních protikorupčních zákonů” (Rekonstrukcestatu.cz, 2020). Vysoká míra vnímání korupce ve společnosti byla motivací pro snahu omezit korupční chování.

Obrázek 2: Propagační leták Rekonstrukce státu z roku 2013

PRÁVĚ PROBÍHÁ
rekonstrukce státu

Rekonstrukce státu je společný projekt politiků, expertů, podnikatelů a občanů.

Cílem Rekonstrukce státu je dát protikorupčním reformám v České republice nový impulz a ještě v tomto volebním období přijmout 9 realistických legislativních opatření – Restů.

Experti
Experti z protikorupčních organizací, byznysu i akademické sféry společně s politiky vybrali z potřebných protikorupčních opatření 9 Restů a podílejí se na přípravě legislativních návrhů.

Politici
Poslanci a senátoři podepisují Prohlášení o podpoře Rekonstrukce státu a zavazují se hlasovat pro Resty. Část politiků k Restům připravuje návrhy zákonů a navrhuje Resty k hlasování v Parlamentu.

Ambasadoři
Ambasadoři podle svých možností propagují Rekonstrukci státu nebo pomáhají do projektu zapojit další politiky. Jsou mezi nimi osobnosti veřejného života, zástupci byznysu i běžní občané. Ambasadorem můžete být i vy.

Pořádajícími organizacemi je dvacet renomovaných protikorupčních organizací v čele s Transparency International, Ekologickým právním servisem a Oživením. Iniciátorem a koordinátorem je Ekologický právní servis. | Mezi hlavní donory Rekonstrukce státu patří: Fond Otakara Motěje, US Embassy, Delikomat a Jan Barta.

(Archiv autorky)

Existence klientelistických sítí, které ovládali tzv. „kmoťři“ byla hlavním problémem, který měla iniciativa řešit. Nedostatečné vymezení problému korupce v zákonech vedlo k opomíjení tohoto problému a často i k netransparentnímu chování politiků. Jako řešení se tedy nabízela změna v legislativě, aby se bylo více zabýváno problémem netransparentnosti (Mazák, 2018: 4).

Rekonstrukce státu určila devět protikorupčních opatření, která byla inspirována často zahraniční legislativou. Poté byla spuštěna informační kampaň, kdy byli přesvědčováni političtí kandidáti, aby podepsali závazek, že v případě zvolení podpoří vybrané protikorupční zákony. Velmi dobře se pro iniciativu vyvinuly v roce 2013 volby, ve kterých usedlo ve sněmovně 163 poslanců, kteří slíbili podpořit alespoň šest z devíti navrhovaných zákonů (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

Obrázek 3: Propagační leták Rekonstrukce státu z roku 2013

Korupci umožňují díry v zákonech. Rekonstrukce státu prosazuje 9 Restů – zákonů, které nám 20 let chybí.

Resty byly vybrány tak, aby výrazně zmenšily prostor pro korupci, a přitom nezkomplikovaly podnikání a minimálně zatížily státní rozpočet.

✓ Přiložte ruku k dílu!
Staňte se ambasadorem Rekonstrukce státu nebo se zapojte jinak. Vše potřebné zjistíte na www.rekonstrukcestatu.cz.

<p>REST -1-</p> <p>Politika bez tajných sponzorů</p> <p>Politické strany a jejich předvolební kampaně nebudou tajně placeny firmami, které pak vyhrávají předražené veřejné zakázky.</p>	<p>REST -2-</p> <p>Majetková příznání politiků</p> <p>Politici budou povinně zveřejňovat svá majetková příznání na internetu a bude jasné, v jakých firmách mají své soukromé zájmy.</p>	<p>REST -3-</p> <p>Smlouvy státu na internetu</p> <p>Každá smlouva státu začne platit až v okamžiku zveřejnění v registru smluv na internetu a nebude už možné tajně uzavírat nevýhodné smlouvy.</p>
<p>REST -4-</p> <p>Zrušení anonymních akcí</p> <p>Zmizí – v České republice hojně využívaný – nástroj legalizace výnosů z trestné činnosti přes firmy s anonymními vlastníky.</p>	<p>REST -5-</p> <p>Konec trafik ve státních firmách</p> <p>V dozorčích radách státních firem budou sedět odborníci bez úzkých vazeb na politické strany, kteří nebudou zavírat oči před podezřelými obchody a investicemi managementu.</p>	<p>REST -6-</p> <p>Nezávislí úředníci</p> <p>Úředníci budou chráněni před politickými tlaky na jejich rozhodování a budou pro ně platit jasná pravidla.</p>
<p>REST -7-</p> <p>Nezávislé vyšetřování korupce</p> <p>Politici ztratí páky, jak nutit státní zástupce k zásahům do vyšetřování citlivých korupčních kauz.</p>	<p>REST -8-</p> <p>Zákony bez přílepků</p> <p>Do přijímaných zákonů nebudou na poslední chvíli vkládány paskvily a tunely. Na internetu bude možné snadno zjistit, který zákon se právě připravuje a kdo který návrh podal.</p>	<p>REST -9-</p> <p>Rozšíření pravomocí NKÚ</p> <p>Stamiliardy státních peněz v obcích a státních firmách budou podléhat nezávislé kontrole Nejvyššího kontrolního úřadu.</p>

(Archiv autorky)

Rekonstrukce státu se vyznačuje specifickou organizační strukturou a není pochyb o tom, že provoz tohoto typu organizace je v České republice stále neobvyklý (Perottino, Stauber, Šárovec, 2020: 11). V základní struktuře Rekonstrukce jsou nositelé projektů nejdůležitější součástí. Na počátku stály za iniciativou především tři hlavní organizace: *Ekologický právní servis* (v průběhu fungování projektu přejmenovaný na *Frank Bold*), *Transparency International* a *Oživení*.

Tyto hlavní organizace podporovaly rozhodnutí, která je třeba schvalovat, dokud se nevyjádřili ostatní členové iniciativy (Perottino, Stauber, Šárovec, 2020: 11). Dalšími zapojenými organizacemi byly: *Nadace Open Society Fund Praha*, *Otevřená společnost*, *Naši politici*, *Centrum pro aplikovanou ekonomii* (později přejmenované na *EconLab*), *Zelený kruh*, *KohoVolit.eu*, *Nadační fond proti korupci*, *Good governance*, *Zaostřeno*, *Inventura demokracie*, *Pražské fórum*, *PragueWatch.cz*, *ProAlt*, *Glopolis*, *Iuridicum Remedium* a *Brnění*.

V průběhu se složení mírně měnilo. V březnu 2015 opustila *Transparency International*, v červnu 2018 uvítala iniciativa dvě nové členské organizace: *Hlídač státu* a

Platy top úředníků (Mazák, 2018: 7). V současné době je součástí iniciativy dvanáct členských organizací (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

Se změnami ve členských organizacích se rovněž měnilo i složení garantských organizací, v současné době v jsou *jimi Frank Bold, Oživení, Otevřená společnost, EconLab* a *Hlídač státu* (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

2.1.2. Cíle Rekonstrukce státu

Cíle 2013 – 2014

Na počátku bylo záměrem této organizace přimět politiky do konce tehdejšího volebního období, tzn. do května 2014, prosadit co nejvíce z devíti navržených protikorupčních opatření, jejichž cílem bylo zlepšení fungování organizací stran a hnutí. Tento cíl však musel být vnitřně překalibrován z důvodu vládní krize Petra Nečase a Jany Nagyové, která vyústila v předčasné volby.

V letech 2013-2014 se podařilo prosadit pouze dva zákony, kterými byly *Zákony bez přílepků* a *Zrušení anonymních akcí* (Rekonstrukcestatu.cz, 2020). Poté odstartovala volební kampaň, kdy se Rekonstrukce státu snažila o získání co nejvíce poslanců, kteří se zaváží podporovat opatření organizace. Cíle prosadit zákony musely být posunuty do následujícího volebního období.

Cíle 2014 – 2017

Rekonstrukce státu si v těchto letech vytyčila za cíl prosadit zbylých sedm protikorupčních opatření. Situace byla pro organizaci poměrně příznivá, jelikož tři čtvrtiny poslanců v Poslanecké sněmovně se ve volební kampani zavázaly podpořit do určité míry protikorupční opatření. Do konce tohoto volebního období se však podařilo prosadit pouze další tři protikorupční opatření, kterými jsou *Zveřejňování smluv státu, Financování politických stran* a *Majetková příznání politiků* (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

Cíle 2017 – 2021

Rekonstrukce státu pokračuje s iniciativou prosadit protikorupční zákony a ke zmíněným devíti protikorupčním opatřením přibyla ještě další. Rekonstrukce státu nadále lobbuje za *transparentní lobbying, digitalizaci státu, justici bez politického tlaku, spravedlivé veřejné zakázky, zrušení dotací anonymům, efektivní dohled nad veřejnými zakázkami* a za *nezávislou kontrolu státních a obecních firem* (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

Organizace si vytyčila do konce funkčního období vlády (2021) jako cíle prosazovat i další body. Jedná se především o prohlubování demokracie a zároveň efektivní a transparentní veřejnou správu. V roce 2020 v rámci koronavirové krize probíhá rovněž kampaň *NEZHASÍNAT!*, která předkládá vládě devět návrhů, jak zvládat krizi po dopadech pandemie, avšak v současné době za tento projekt Rekonstrukce státu stále lobbuje (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

2.2 Aktéři

Podle Veselého a Nekoly lze obecně aktéry dělit do tří skupin, a to na *aktéry soukromého sektoru*, *aktéry veřejného sektoru* a na *aktéry občanského sektoru* (Veselý, Nekola, 2007: 229). Aplikuje-li se toto rozdělení na strukturu Rekonstrukce státu, pak lze v projektu identifikovat zástupce každé z těchto tří skupin.

2.2.1 Zapojené organizace

Mezi hlavní aktéry patří organizace zapojené do projektu Rekonstrukce státu, a to především garanční organizace, kterými jsou *Frank Bold*, *Oživení*, *Otevřená společnost*, *EconLab* a *Hlídač státu*. Tyto organizace lze zařadit mezi aktéry občanského sektoru jakožto neziskové nevládní organizace (Veselý, Nekola, 2007: 229).

2.2.2 Politici

Politici patří mezi aktéry veřejného sektoru a na politice se přímo podílejí, tudíž patří mezi primární aktéry (Veselý, Nekola, 2007:229). Iniciativa Rekonstrukce státu od počátku kladla důraz na komunikaci s jednotlivými politiky než s politickými stranami. Na začátku kampaně bylo velké množství politiků zavázáno ke spolupráci s organizací a s podporou jednotlivých opatření výměnou za pomoc ve volební kampani. Rekonstrukce státu spolupracuje s jednotlivými politiky při prosazování protikorupčních opatření a zároveň při jejich tvoření, avšak rovněž upozorňuje na netransparentní chování politiků (Mazák, 2018: 12).

2.2.3 Média

Média sehrála v rámci kampaní Rekonstrukce státu velkou roli, avšak politika se jich přímo netýká, lze je tedy zařadit mezi sekundární aktéry a rovněž mezi aktéry občanského

sektoru (Veselý, Nekola, 2007: 229). Funkce médií byla pro Rekonstrukci státu velmi zásadní, zvláště pak důležitá byla v roce 2013 díky konfrontační kampani *Bla bla nevolím*, které se média věnovala velmi aktivně. Později se však média domnívala, že organizace podporuje hnutí ANO a Andreje Babiše, avšak proti této domněnce svědčí skutečnost, že dva schválené rekonstrukční zákony, zákon o střetu zájmů a zákon o financování politických stran, byly zaměřeny právě na Andreje Babiše, a také skutečnost, že Rekonstrukce státu Andreje Babiše kritizovala za odmítavý přístup k zákonu, který by upravil pravidla pro nominace do dozorčích rad (Mazák, 2018: 14).

2.2.4 Ambasadoři

Velmi důležitou a zároveň inovativní součástí iniciativy jsou ambasadoři, tj. nejaktivnější podporovatelé ze strany veřejnosti. Hlavní role ambasadorů je oslovovat politiky s požadavky Rekonstrukce státu, což vede k většímu zapojení veřejnosti, ale i ke zvýšení tlaku na politiky. Ambasadorů je v současnosti cca sto, aktivních ambasadorů, kteří jsou v kontaktu s politiky, je zhruba dvacet (Mazák, 2018: 9). Rovněž velmi důležité bylo pro iniciativu rozšíření o existenci do povědomí veřejnosti skrze sociální sítě, kde má organizace velký počet sledujících. Ambasadoři patří mezi aktéry občanského sektoru, jejich iniciativa se přímo dotýká tvorby dané politiky, tudíž je lze zařadit mezi aktéry primární (Veselý, Nekola, 2007: 229).

2.2.5 Kulturní elity a ostatní aktivisté

Na počátku iniciativy byla podpora kulturních elit a aktivistických okruhů velmi zásadní. V následujících letech ale problémy spojené s koncentrací ekonomické, politické a mediální moci v rukou nevládní organizace aktivisty natolik znepokojil, že bylo Rekonstrukci státu vyčítáno, že se nevěnuje těmto podle nich důležitějším tématům. Na Rekonstrukci státu byly kladeny požadavky, které se netýkaly jejich původním cílům, tudíž na tyto požadavky nepřistoupila (Mazák, 2018: 15).

2.2.6 Veřejnost

Veřejnost a její zapojení bylo velmi důležitou složkou kampaně, jelikož díky veřejnosti byl na politiky vyvíjen tlak, což bylo pro Rekonstrukci státu zásadní, zvláště pak z hlediska podpory politiků jednotlivých protikorupčních opatření. Za účelem komunikace s veřejností jsou používána sociální média a webové stránky Rekonstrukce státu, skrz která

informuje iniciativa veřejnost o všech krocích pořádaných k plnění protikorupčního opatření. (Mazák, 2018: 15).

Veřejnost lze zařadit v rámci rozdělení aktérů do občanského sektoru a zároveň se jedná o aktéry sekundární, ač danou politiku ovlivňují a dotýká se jich, nepatří mezi ty, které politiku přímo tvoří (Veselý, Nekola, 2007: 229)

Obrázek 4: Webová stránka Rekonstrukce státu z roku 2020

rekonstrukce státu

ENGLISH O NÁS DARUJ

Co děláme Aktuality Zapoj se

Prosazujeme protikorupční zákony

Monitorujeme legislativu a připravujeme návrhy zákonů pro transparentní stát a dobrou správu, za které lobbujeme u politiků a po prosazení hlídáme jejich naplňování.

[zjistit víc](#) →

ZAPOJ SE DARUJ

Hlídáme mantinely demokracie

Vyzýváme politiky k odpovědnému a demokratickému vládnutí a hlídáme, zda nepřekračují hranice svých pravomocí. V případě ohrožení se snažíme oslabení demokracie předejít.

[zjistit víc](#) →

VÝBĚR AKTUALIT

Koronapomoc je plná chyb. Vláda opravila jen minimum nedostatků
29. 7. 2020

NEZHASÍNAT! Opozice navrhla řešení, jak na rychlé nákupy ochranných pomůcek bez korupčních rizik
17. 7. 2020

Další aktuality

Lobbujeme u poslanců a senátorů za efektivní koronapomoc
23. 7. 2020

Trendy a hrozby pro českou demokracii v roce 2019
13. 7. 2020

(Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

2.2.7 Profesionální komory, státní firmy a další aktéři

Profesionální komory a státní firmy patří mezi aktéry soukromého sektoru a zároveň mezi aktéry sekundární (Veselý, Nekola, 2007: 229). Pro Rekonstrukci státu bylo obtížné prosadit zákony, které se dotýkají státních podniků, jelikož se objevovaly lobbistické tlaky proti zákonu (Mazák, 2018: 16).

Silné státní podniky si tak snáze vytváří ideální podmínky pro jejich působení. Rekonstrukce státu a její zástupci se na počátku svého působení setkávali se zástupci ambasad, podnikatelských svazů, s podnikateli apod., aby si zajistili podporu napříč všemi sektory (Mazák, 2018: 16).

2.3 Formální aspekty

Organizační struktura Rekonstrukce státu je velmi specifická a typ této struktury je v České Republice neobvyklý (Perrottino, Stauber, Šárovec, 2020: 11).

2.3.1 Garanti

Jednou z nejdůležitějších složek projektu jsou právě garanti organizace, kteří jsou nositeli celého fungování organizace. Tato skupina se skládá z užší koalice pěti institucí: *Oživení*, *Naši Politici*, *Otevřená společnost*, *Frank Bold* a *Hlídač státu*. Skupina těchto garančních organizací se schází dle potřeby, schvaluje především otázky týkající se financí a rozhoduje společně, dokud se nevyjádří ostatní členové projektu (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

Zástupci těchto organizací jsou Pavel Franc (Frank Bold), Marek Zelenka (Oživení), Oldřich Kužilek (Otevřená společnost), Jiří Skuhrovec (EconLab) a Michal Bláha (Hlídač státu). Tito zástupci rovněž oficiálně reprezentují Rekonstrukci státu navenek a průběžně rozhodují o zásadních otázkách pro směřování platformy (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

2.3.2 Členské organizace, plénum

Členové se podle svého zaměření podílí na práci odborných skupin i na kampaních pro veřejnost.

Členských organizací je v roce 2020 oproti počátku organizace dvanáct. Jmenovitě jsou to organizace: *Frank Bold*, *Oživení*, *Otevřená společnost*, *EconLab*, *Hlídač státu*, *Nadační fond proti korupci*, *PlatyTopÚředníků.cz*, *Zelený kruh*, *Good governance*, *Glopolis*, *Nadace Open Society Fund Praha* a od roku 2020 nová členská organizace *Lexperanto* (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

Nejvyšší rozhodovací pravomoc má plénum, jehož zasedání se konají každé tři měsíce (Perrottino, Stauber, Šárovec, 2020: 11).

2.3.3 Organizační tým

Ač je organizační struktura společnosti poměrně složitá, hlavní podíl činnosti je soustředěn kolem organizace *Frank Bold* (Perottino, Stauber, Šárovec, 2020: 11).

Tento tým má na starosti projekt a je složen pouze z pracovníků organizace *Frank Bold*. Organizační tým se skládá z projektových manažerů, právníků a marketingových specialistů, kteří navrhuji a realizují veřejné kampaně, sledují legislativní proces, připravují materiály pro politiky a dále s nimi debatují o zákonech, organizují akce, koordinují pracovní skupiny a velvyslance a rovněž se zaměřují na některé finanční otázky projektu (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

2.3.4 Pracovní skupiny a poradci

Velmi důležitá je pro organizaci formulace jednotlivých návrhů, proto pracovní skupiny tvoří kvalifikovaní členové ze všech členských organizací. Hlavním úkolem pracovních skupin je připravit připomínky, návrhy a postoje k aktuálně diskutovaným návrhům zákona.

Další speciální skupinou je skupina poradců, která je sestavena z podnikatelů, anebo profesní sféry práva, ekonomie, politologie či sociologie, kteří konzultují návrhy organizace (Perottino, Stauber, Šárovec, 2020: 12).

2.4 Financování

Projekt Rekonstrukce státu získává všechny finance z darů soukromých dárců a rovněž z grantů. Organizace má vlastní transparentní účet, na kterém lze sledovat pohyby na účtu a na který posílají dárci peníze, přičemž vše funguje podle předem stanovených pravidel. Tato pravidla zahrnují podmínky, kterým jsou finance pro iniciativu získávány.

Iniciativa nepřijímá dary vyšší než 50 000 Kč od anonymních dárců na transparentní účet a v případě, že takový dar na účet přijde, Rekonstrukce státu dárce kontaktuje a pokud se s ním nespojí, pošle peníze nazpět. Příjmy z grantů určené na konkrétní aktivity (např. expertní či koordinační činnost) jsou vyúčtovávány příslušnými členskými organizacemi dle požadavků donorů; prostředky z těchto grantů neprocházejí přes transparentní účet Rekonstrukce státu (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

Rekonstrukce státu také nepřijímá žádný dar od fyzické nebo právnické osoby, který by tvořil více než 30 % celkového ročního rozpočtu iniciativy. Všechny dary jsou přijímány

na transparentní účet s výjimkou crowdfundingových sbírek (např. hithit.cz), kdy na transparentní účet přijde najednou celá vybraná cílová částka a není možné dohledat jednotlivé dárce. V takovém případě má seznam dárců k dispozici Frank Bold nebo jiný z partnerů, který sbírku organizuje.

Rekonstrukce státu také nepřijímá dary od poslanců a senátorů vyšší než 10 000 Kč a není financována z veřejných rozpočtů České republiky. Pokud některá z členských organizací nebo osoby spojené s Rekonstrukcí státu v rámci své poradenské nebo analytické činnosti čerpají peníze z veřejných rozpočtů České republiky, musí tuto skutečnost na svých webových stránkách nebo na stránkách Rekonstrukce státu. Pokud má některá z členských organizací obavy, že by konkrétní dar (který byl nebo který má být přijat) mohl ohrozit nezávislost Rekonstrukce státu, měl by na takovou skutečnost upozornit garanty Rekonstrukce státu, kteří toto zváží a rozhodnou, zda daný dar přijmout či nikoli.

Rekonstrukce státu není financována žádnou politickou stranou, aby docílila co největší transparentnosti a důvěryhodnosti. Neuchází se o granty vypsané českým státem, aby nebyla zavázána ani jednotlivým zprostředkovatelům grantů a dotací (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

K červnu roku 2020 je odhadovaný rozpočet 15 530 000 Kč, přičemž částka 8 750 000 Kč je pokryta z darů, 1 365 000 Kč je pokryta z grantů a zbývající částka Rekonstrukci státu stále chybí (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

3. Rekonstrukce státu a protikorupční opatření

3.1 Protikorupční opatření z roku 2013 a jejich vývoj

Projekt Rekonstrukce státu si vytyčil při svém vzniku v roce 2013 jako cíl prosadit devět protikorupčních opatření, kterými jsou: *Zrušení anonymních akcií, Zákony bez přílepků, Zveřejňování smluv státu, Financování politických stran, Majetková přiznání politiků, Rozšíření pravomocí NKÚ, Odborné nominace do dozorčích rad, Nezávislost státního zastupitelství a Odpolitizování státní správy* (Rekonstrukcestatu.cz, 2020). Rekonstrukci státu se podařilo prosadit pouze část původních opatření, za některá stále lobbuje.

3.1.1 Zrušení anonymních akcií

Tento zákon byl navržen proto, aby zabránil osobám, které mají přímý zájem na vítězství konkrétní firmy, rozhodovat o veřejné zakázce. Bylo však snadné ho ale obejít, pokud nebylo možné zjistit, jaká fyzická osoba je konečným příjemcem peněz z veřejných zakázek či dotací. Anonymní akcie „na majitele“ byly jedním z nejjednodušších nástrojů, jak skutečné příjemce peněz utajit: majitelem akcie je vždy ten, kdo listinu fyzicky drží v ruce, neexistuje jakákoli evidence. Zrušení - respektive zaevidování - anonymních akcií bylo proto prvním důležitým krokem k tomu, aby bylo možné dohledat skutečné příjemce veřejných peněz (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

Toto opatření nakonec bylo přijato zákonem o transparentnosti akciových společností (č. 134/2013 Sb.). Zákon nabyl účinnosti 30. června 2013. Na základě tohoto zákona byly společnosti donuceny převést listinné akcie na majitele na jinou formu akcií – na listinné akcie na jméno, případně je zaknihovat v centrálním depozitáři anebo imobilizovat (NFPK.cz, 2016).

Jediná transparentní forma akcií je elektronická forma akcií, která za sebou zanechává elektronickou stopu a je tudíž možné pak vystopovat historii jednotlivých změn vlastnictví. Jedním ze dvou nezbytných kroků vedoucích ke zprůhlednění vlastnictví společnosti bylo proto právě zrušení anonymních akcií. Ovšem zásadní informací zůstává, že toto opatření neznamená, že by konečným vlastníkem české společnosti nemohla být osoba vlastníkem anonymní akcie. Toto opatření totiž umožní zrušit anonymní akcie v České republice, ovšem jinde ve světě neplatí (NFPK.cz, 2016).

Podle statistického hlediska pocítilo změnu zákona zhruba 12 tisíc akciových společností, což je skoro polovina všech v České republice působících akciových společností. Většina organizací odhalila své akcionáře a jejich podíly, ať už změnou formy akcí na akcie na jméno, nebo jejich zaknihováním či imobilizací. Existují však i společnosti, které si z různých důvodů přály zachovat totální anonymitu svých akcionářů a jejich vzájemných vazeb (Ihned.cz, 2015).

Akcionářům, kteří bez dalšího žádné kroky ke změnám nepodnikli, hrozí například nemožnost vykonávání akcionářských práv, tím pádem jim například při rozdělování zisku společnosti vůbec nevznikne právo na výplatu dividend. Krajním důsledkem, ke kterému by mohlo dojít, by pak bylo zrušení společnosti soudem. Nicméně stejně jako s ostatními změnami, které byly společnosti nuceny provést, aby se dostaly do souladu s novými zákony platnými v korporátní oblasti, tedy hlavně novým občanským zákoníkem a zákonem o obchodních korporacích, se předpokládá, že soudy budou postupovat ke společnostem spíše mírněji, budou poskytovat další přiměřené lhůty k provedení náprav (Ihned.cz, 2014).

3.1.2 Zákony bez přílepků

Přílepkové zákony jsou dodatečně připojené části, které s danými zákony nemusí často souviset. Jednalo se o odstavce, které přinášely výhody určité zájmové skupině, přičemž zbylí poslanci o těchto přidaných částech nemuseli vědět, ale přesto pro ně v rámci zákona hlasovali (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

Novela, která byla schválena v roce 2014, přišla s pozměněnou verzí návrhu, jež byla z iniciativy Rekonstrukce státu předložena skupinou poslanců ANO, TOP 09 a KDU-ČSL hned na prvním zasedání Sněmovny. Novela splňuje parametry definované v Prohlášení o podpoře Rekonstrukce státu, ke kterému se připojilo 158 poslanců. Předchozí pokusy o zprůhlednění legislativního procesu přitom od roku 2009 selhaly ve Sněmovně celkem čtyřikrát (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

Změny novely se týkají především možnosti dohledat jednotlivé poslance, kteří navrhli pozměňovací návrhy a rovněž těch, kteří pro ně hlasovali. Daní poslanci už se tudíž nemohou schovávat za kolektivní rozhodnutí výboru. Rovněž se ke všem pozměňovacím návrhům musí vydat odborné stanovisko garančního výboru k příslušnému zákonu. Veřejnost, média i jednotliví poslanci mohou tedy snáze zjistit, co je obsahem pozměňovacích návrhů a je tedy mnohem složitější jednotlivé přílepkové prosadit. Již v roce 2006 byl předložen senátorkou Soňou Paukertovou návrh na změnu jednacího řádu

Poslanecké sněmovny, byl však schválen pouze Sněmovnou, nikoli Senátem (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

3.1.3 Zákon o registru smluv

Zákon o registru smluv byl předložen v listopadu 2013 návrhem Jana Farského podle slovenského vzoru. Jelikož však nebyla shoda na znění předloženého návrhu v rámci koalice, v roce 2014 přepracovalo návrh zákona Ministerstvo vnitra, který předložilo v lednu 2015. Pozměněný návrh zákona byl schválen v září 2015 a nabyl účinnosti v červenci 2016 (Rekonstrukcestatu.cz, 2019).

Zákon č. 340/2015 Sb., o registru smluv přinesl povinným subjektům povinnost aktivně zveřejňovat uzavřené smlouvy. Mezi povinné subjekty patří zejména stát a jeho úřady, kraje, obce s rozšířenou působností, státní podniky, státem, krajem a obcemi vlastněné firmy či veřejné vysoké školy. Zákon byl novelizován v roce 2017, došlo k přijetí dalších úprav zákona (č. 249/2017 Sb.), zejména k vyloučení z uveřejnění smlouvy uzavřené státními podniky, národním podnikem nebo právnickou osobou, v níž má stát nebo územní samosprávný celek sám nebo s jinými územními samosprávnými celky většinovou majetkovou účast, a to i prostřednictvím jiné právnické osoby, pokud byly uzavřeny v běžném obchodním styku v rozsahu předmětu podnikání uvedených právnických osob a pokud byly uvedené právnické osoby založeny za účelem uspokojování potřeb majících průmyslovou nebo obchodní povahu nebo za účelem výzkumu, vývoje nebo zkušebnictví. Občané mohou kontrolovat, s jakým subjektem stát nebo obec uzavírá smlouvu, co je jejím předmětem, jaké jsou podmínky či jaká je výše ceny, kterou musí povinný subjekt z veřejných financí zaplatit (Rekonstrukcestatu.cz, 2019).

Prosadit tento zákon nebylo snadné, senátoři v čele s Radko Martínkem (ČSSD) podali v říjnu 2017 návrh na zrušení celého zákona k Ústavnímu soudu. Námitky senátorů se dotýkaly toho, že jde v případě zákona o registru smluv o protiústavní zásah do práva podnikat, a to zejména u některých subjektů - národních podniků, územních samosprávných celků či právnických osob, v nichž má stát nebo územně samosprávný celek většinovou majetkovou účast. Do řízení o tomto návrhu vstoupila na obranu zákona vláda, připojila se rovněž Rekonstrukce státu. Ústavní soud však tento návrh zamítl (Rekonstrukcestatu.cz, 2019).

3.1.4 Financování politických stran

Jako výsledek mnohaleté snahy o zvýšení transparentnosti hospodaření politických stran a hnutí vstoupila k 1. 1. 2017 v účinnost novela (č. 302/2016 Sb.) několika základních zákonů, které fungování stran a hnutí regulují. Především byl upraven zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, a zákony, které upravují průběh jednotlivých voleb, které se v České republice konají (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

Tato novela přináší změny, jako jsou zavedení finančních limitů pro financování chodu stran a volebních kampaní, povinné zřizování transparentních účtů a větší regulace příjmů politických stran a hnutí. Nově se také počítá s existencí i jiných subjektů, které sice nejsou politickými stranami či hnutími, ale které v jejich prospěch vyvíjí určitou činnost. Nově též vzniká *Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí*, který bude dohlížet na to, zda strany, hnutí a další subjekty plní své povinnosti (Frankbold.cz, 2018).

3.1.5 Majetková přiznání politiků

Rekonstrukce státu usilovala o transparentnější majetková přiznání politiků. Sice byla v ČR povinnost vyplňovat majetková přiznání, avšak byla to spíše formální záležitost. Majetková přiznání byla psána ručně a často nečitelně, navíc nestanovil výslovnou povinnost reportovat podíly v obchodních společnostech, což je rozšířená forma úplatku. Především ale politici hlásili pouze majetek nabytý v době své funkce, a zcela tak chybělo srovnání s výchozím stavem, což umožňovalo řadu triků a prakticky nebylo možné ověřit, zda je přiznání pravdivé (Rekonstrukcestatu.cz, 2020). Poslanci schválili novelu zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů v roce 2017 a jedná se o zákon 14/2017 Sb.

Majetková přiznání politiků či veřejných funkcionářů musí být odevzdávaná elektronicky a jsou k dispozici na centrálně vedené webové stránce. Dále jsou vyplňována s údaji ke dni nástupu do funkce. Rekonstrukce státu však požaduje ještě zákon, který zavede vymahatelné sankce za porušení zákona a rovněž umožní nezávislou kontrolu majetkových přiznání. Toto opatření je však splněno pouze částečně, způsob udílení sankcí zůstává nezměněn (kromě výše pokut) (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

3.1.6 Rozšíření pravomocí NKÚ

Za novelu zákona o rozšíření pravomocí NKÚ Rekonstrukce státu stále usiluje. Nejvyšší kontrolní úřad je jediným nezávislým auditním orgánem státu, avšak v současnosti

dohlíží pouze na polovinu veřejných peněz. Rekonstrukce státu o rozšíření kontrolních pravomocí NKÚ usiluje už od roku 2013. NKÚ kontroluje ministerstva, zdravotní pojišťovny či státní podniky, po schválení novely by mohl kontrolovat akciové společnosti s většinou majetkovou účastí státu, veřejnoprávní média, kraje a 26 statutárních měst (z 6 258 obcí, tzn. 0,42 % největších obcí v republice), tedy hospodaření s dalším 1,5 bilionem veřejných finančních prostředků (2x více, než na jaké množství veřejných peněz je nahlíženo dnes) (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

NKÚ nadále nebude kontrolovat 99,6 % obcí, pokud nečerpají dotace, návrhy nepočítají ani s kontrolou veřejných vysokých škol a výzkumných institucí. Zároveň větší města mají ze všech samospráv nejrozsáhlejší agendu a lze z jejich auditu usuzovat i na menší obce. Kompromis tedy úplně neohrozí účel novely. NKÚ obce kontroluje již dnes skrze pobírané dotace, avšak při rozšíření působnosti nadále kontrola NKÚ nebude zásahem do práva na samosprávu, neboť NKÚ nemá žádné kompetence k těmto zásahům - neukládá pokuty ani nápravná opatření, zároveň NKÚ není vládním úřadem (Novinky.cz, 2020).

Podle poslaneckého návrhu by měl vzniknout informační systém, do něhož by se musely kontrolní orgány podívat předtím, než se vydají na obec provést kontrolu. Kontroloři budou muset do systému zanášet všechny údaje o již proběhlých a plánovaných kontrolách. Současně bude určena hranice tzv. „významné kontrolní zátěže“ - pokud obec navštíví v určitém období větší množství kontrol, systém dá dalším kontrolním orgánům vědět, že mají zahájení další kontroly pečlivě zvážit, ideálně tedy přesunout na jindy nebo zcela zrušit. Kontrolní orgány by měly také více sdílet závěry svých šetření. (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

3.1.7 Odborné nominace do dozorčích rad

Pravidla pro obsazování dozorčích rad nebyla regulována, často tak docházelo k nekompetentnímu obsazení jejich pozic. Rekonstrukce státu navrhuje opatření, která by obsazována místa měla ve větší míře kontrolovat, avšak zatím pro tyto regulace stále lobují, Pravidla pro obsazování dozorčích rad by měla být následující:

- dozorčí rada je tvořena z 1/3 zástupci politických stran, z 1/3 zástupci zaměstnanců a z 1/3 nezávislými experty,
- předseda dozorčí rady je vybírán z řad expertů,

- u odborných nominací příslušné ministerstvo určí specificky pro každou firmu, jaká odbornost a jaká kvalita praxe je předpokladem pro výkon funkce,
- navržení členové musí být bezúhonní a nesmí být ve střetu zájmů,
- uchazeči budou vybráni v rámci průhledného výběrového procesu. Kandidáty ministři navrhne nominační komise, návrh komise a rozhodnutí ministra budou zveřejněny i s odůvodněním, jak daný kandidát naplňuje stanovené požadavky (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

Ministerstvo financí zpracovalo věcný záměr zákona o výběru osob do řídicích a dozorcích (kontrolních) orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu. Následně meziresortní připomínkové řízení probíhalo v dubnu 2015. Tehdy se všechny připomínky nepodařilo vypořádat a Legislativní rada vlády jednání tohoto návrhu přerušila v listopadu 2015. Proti tomuto opatření se silně postavila například Hospodářská komora a nakonec 26. 5. 2016 Legislativní rada vlády nedoporučila přijmout návrh tohoto opatření – konkrétně tedy návrh zákona o výběru osob do funkcí ve státních firmách a jejich orgánech (NFPK.cz, 2016).

3.1.8 Nezávislost státního zastupitelství

Rekonstrukce státu žádá o novelu zákona o nezávislosti státního zastupitelství. Novela zákona se týká především toho, aby vláda neměla možnost odvolat bezdůvodně nejvyššího státního zástupce, a zároveň má zavést pevná funkční období pro vedoucí státní zástupce, které bylo možné odvolat jen na základě kárného řízení soudem (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

K přijetí sedmi bodů týkajících se nezávislosti státního zastupitelství vyzvala Rekonstrukce státu vládu 30. 4. 2020. Požadavky Rekonstrukce státu, tzv. sedm pojistek nezávislosti justice jsou následující: vláda nezasáhne do nezávislého vyšetřování a neodvolá nejvyššího státního zástupce, vláda urychleně posílí nezávislost státního zastupitelství zákonem, vláda zajistí férový výběr státních zástupců, vláda zákonem posílí nezávislost soudů, vláda zajistí dodržování nových pravidel pro transparentní výběr soudců, vláda se zasadí o zveřejňování rozsudků ve strojově čitelné podobě, vláda zřídí pracovní skupinu pro nezávislost justice se zapojením odborné veřejnosti (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

O podobu novely se nadále vedou spory. Existují již čtyři návrhy novely, dva poslanceké, jeden senátní a dále návrh předložený ministerstvem spravedlnosti (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

3.1.9 Odpolitizování státní správy

V České republice nebyli úředníci chráněni před politickým zákonem o státní službě. Rekonstrukce státu na počátku své iniciativy navrhla parametry a principy obsažených v Prohlášení o podpoře Rekonstrukce státu. Bylo nutné zavést znemožnění dosazení ministra do úřadů vlastního úředníka, který by například nechránil skrze ministra veřejné prostředky, dále by měl zpřísnit pravidla pro úředníky, aby jejich rozhodnutí podléhala hmotné odpovědnosti.

Pro organizaci bylo důležité, aby přijaté opatření jasně oddělilo a vymezilo politické a úřednické (apolitické) pozice, včetně vymezení jejich kompetencí, stanovilo pro úředníky jasná práva a povinnosti nezbytné pro zefektivnění výkonu státní správy, včetně dostatečné ochrany před politickými tlaky, zavedlo transparentní personální politiku podporující odbornost, včetně otevřených výběrových řízení do státní správy i na obsazování vedoucích pozic. Rovněž mezi parametry bylo zavedení kariérního řádu (NFPK.cz, 2016).

V roce 2014 schválen zákon o státní službě (č.234/2014 Sb.), který avšak neodpovídá řadě parametrů navržených Rekonstrukcí státu. Organizace v současné době prosazuje další opatření týkající se této novely, jako je např. nedostatečné zabezpečení oznamovatelů korupce (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

3.2 Lobbing Rekonstrukce státu v roce 2020

Rekonstrukce státu i nadále rozšiřuje svoji činnost a navrhuje další protikorupční opatření. Dále pak reaguje na aktuální dění a probíhají různé kampaně spojené s aktuální situací.

Rekonstrukce státu se stále věnuje těmto protikorupčním opatřením: transparentní lobbing, digitalizace státu, justice bez politického tlaku, spravedlivé veřejné zakázky, zrušení dotací anonymům, efektivní dohled nad veřejnými zakázkami a rozšíření nezávislé kontroly státních a obecních firem (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

3.2.1 Efektivní dohled nad veřejnými zakázkami

Podle Rekonstrukce státu selhává *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*, a to

z důvodu rozhodovací pravomoci v rukou pouze předsedy úřadu. I proto by mohl být tento úřad vnímán jako nedůvěryhodný kvůli četným kauzám, které jsou spojené s jeho vedením, ale také kvůli dlouhým lhůtám, které se pojí s přezkumem postupu zadavatele. Rekonstrukce státu požaduje především vznik Rady jakožto stálého kolektivního orgánu pro rozhodování v řízeních o přezkumu zadávání veřejných zakázek, ať už v rámci současného *Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže* nebo v samostatném úřadu (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

Podle Rekonstrukce musí být Rada nezávislá, nestranná a zřízená zákonem. Radu by měl tvořit předseda, dva místopředsedové a dalších 12 členů rozdělených do tříčlenných senátů. Podle návrhu by měl mít předseda možnost obecným předpisem rozhodovat o rozdělení věcí mezi senáty Rady a zařazovat členy Rady do senátů (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

3.2.2 Transparentní lobbying

Podle organizace Rekonstrukce státu je lobbying legitimním nástrojem občanské společnosti, profesních sdružení i dalších skupin. K prosazování protikorupčních opatření ve veřejném zájmu ho využívá i sama organizace, avšak pokud není lobbying transparentní, může se snadno pojit s klientelismem a dalšími negativními jevy, proto iniciativa žádá o jeho zprůhlednění (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

Organizace požaduje, aby byl do předmětu lobbování zahrnut i lobbying v oblasti veřejných zakázek a dále požaduje, aby byla definice lobbování pro politické strany zpřesněna tak, že bude zahrnovat pouze komunikaci mezi členy politických stran, nikoli mezi členy politických stran a kýmkoli jiným (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

3.2.3 Digitalizace státu

Návrh zákona o digitalizaci služeb je výsledkem snahy o posílení práv fyzických a právnických osob na poskytování služeb úřadů v digitální podobě a zefektivnění služeb poskytovaných veřejnou správou. Podle Rekonstrukce státu přinese tento zákon tyto povinnosti ve státní správě: poskytování digitálních služeb, přístup k informacím v systémech veřejné správy, osvědčení digitálního úkonu, katalog služeb a sankce v případě nedodržení povinností orgánem veřejné správy (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

3.2.4 Zrušení dotací anonymům

Rekonstrukce státu vyžaduje zrušení dotací anonymům, od začátku roku 2018 sice musí firmy uvést své vlastníky do evidence skutečných majitelů, ovšem nesplnění této povinnosti nepodléhá žádné sankci a evidence není veřejná. To by se mělo změnit i díky nové evropské směrnici. Vláda připravila návrh zákona o evidenci skutečných majitelů, který se dostal do Poslanecké sněmovny v červnu 2020 (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

Rekonstrukce státu požaduje: zajištění veřejné evidence skutečných vlastníků obchodních společností, stanovení podmínky pro čerpání dotací: řádně splněné povinnosti evidence údajů o skutečných majitelích a povinnosti zveřejňovat informace ve Sbírce listin, stanovení podmínky pro uchazeče o veřejné zakázky: řádně splněné povinnosti evidence údajů o skutečných majitelích a povinnosti zveřejňovat informace ve Sbírce listin, rozhodnutí o přidělení dotace či návratné finanční pomoci budou zveřejněna v registru smluv a praktickou pomoc zadavatelům veřejných zakázek v tom, jak správně rozkrývat vlastnickou strukturu dodavatelů (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

3.2.5 Kampaň *NEZHASÍNAT!*

Kampaň *NEZHASÍNAT!* vznikla jako reakce na pandemii nemoci Covid 19 v roce 2020. Rekonstrukce státu předložila vládě devět návrhů vytvořených experty organizace pro transparentní zvládnutí dopadů pandemie. Vláda nevyslyšela návrhy Rekonstrukce státu a rozhodla se prosadit novelu zákona o veřejných zakázkách, která je podle organizace prokorupční a netransparentní. Za návrhy Rekonstrukce státu se však postavily opoziční strany a bude se nadále o těchto návrzích jednat (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

4. Rekonstrukce státu a politické strany

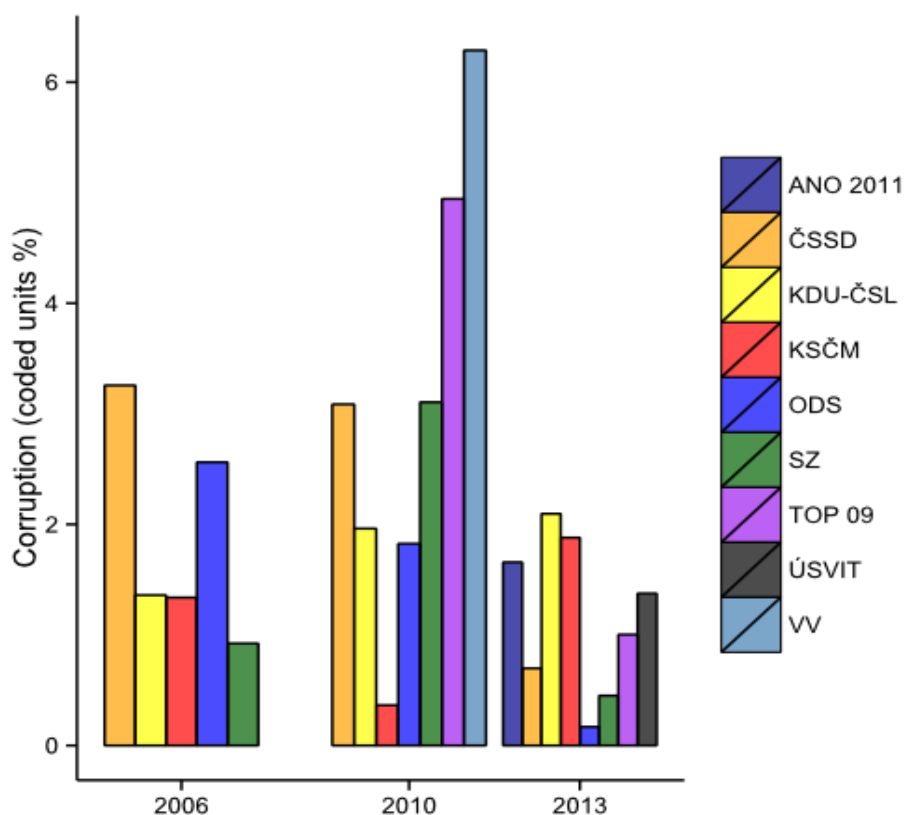
4.1 Politická situace v době vzniku Rekonstrukce státu

Problém korupce do vysoké míry souvisí s tím, jak je toto téma vnímáno politickými stranami. Postavení aktérů se změnilo v kontextu parlamentních voleb s neočekávaným úspěchem nových politických stran a hnutí, v roce 2010 to bylo TOP 09 a VV, v roce 2013 pak hnutí ANO a ÚSVIT. Graf 3 níže ukazuje strany a procenta věnování problému korupce ve volebních programech.

Nově příchozí strany kladly v roce 2010 na problém korupce větší důraz než do té doby stávající parlamentní strany, oproti tomu v roce 2013 ANO a ÚSVIT zmiňují politickou korupci méně často, přičemž ANO nekladlo takový důraz na korupci a krizi politických elit, jako na technokratická řešení či více manažerský přístup (Perottino, Stauber, Šárovec, 2020: 7).

Je možné říci, že každá relevantní politická strana v České republice působí nějakým způsobem v oblasti boje proti politické korupci a klientelismu, ačkoli dochází k určitým odchylkám v navrhovaných řešeních. Taková situace však může být podpořena ve větším měřítku veřejnou mobilizací a přítomností médií s cílem informovat veřejnost o pokračování legislativních procesů a rovněž zvyšováním tlaku na politiky (Mazák, 2018: 5).

Graf 3: Míra zastoupení tématu korupce ve volebních programech hlavních politických stran v ČR 2006-2013 (%)

(Perottino, Stauber, Šárovec, 2020: 8)

Původním cílem organizace Rekonstrukce státu bylo předložit vládě devět protikorupčních opatření, která měla být prosazena ve funkčním volebním období 2010 - 2014. Vláda Petra Nečase /ODS/ měla široký protikorupční program, avšak ve skutečnosti těchto cílů nebylo dosaženo. Podle Pavla France (generálního ředitele organizace *Frank Bold*) tlačila tato vize na poslance před volbami, aby byly schváleny zákony, a to ve zrychleném řízení a staly se tak součástí volební kampaně (Mazák, Diviák, 2018: 206).

Vláda Petra Nečase však na přelomu června a července 2013 padla, a Rekonstrukce státu tak musela rychle reagovat a změnit svou strategii. Z pohledu apelování na poslance se tak změnil způsob, jakým vyzývala organizace politiky k plnění těchto cílů. Namísto tlaku před funkčním obdobím byl tedy na politiky vyvinut jiný nátlak, a to takový, aby po následujících volbách splnili dané cíle (Mazák, Diviák, 2018: 206).

Pro Rekonstrukci státu bylo obtížné odhadnout, kteří kandidáti se mohou dostat do Poslanecké sněmovny, především proto, že výsledky předvolebních průzkumů se lišily (Perottino, Stauber, Šárovec, 2020: 13).

Z celkového počtu 5000 kandidátů bylo osloveno 1000 kandidátů, aby se zavázali podpoře protikorupčních opatření. Nakonec se do Poslanecké sněmovny dostalo 163 poslanců, kteří se zavázali podpořit opatření Rekonstrukce státu. Tato podpora však mohla být i částečná, poslanci se mohli zavázat k podpoření pouze vybraných opatření (Perottino, Stauber, Šárovec, 2020: 14).

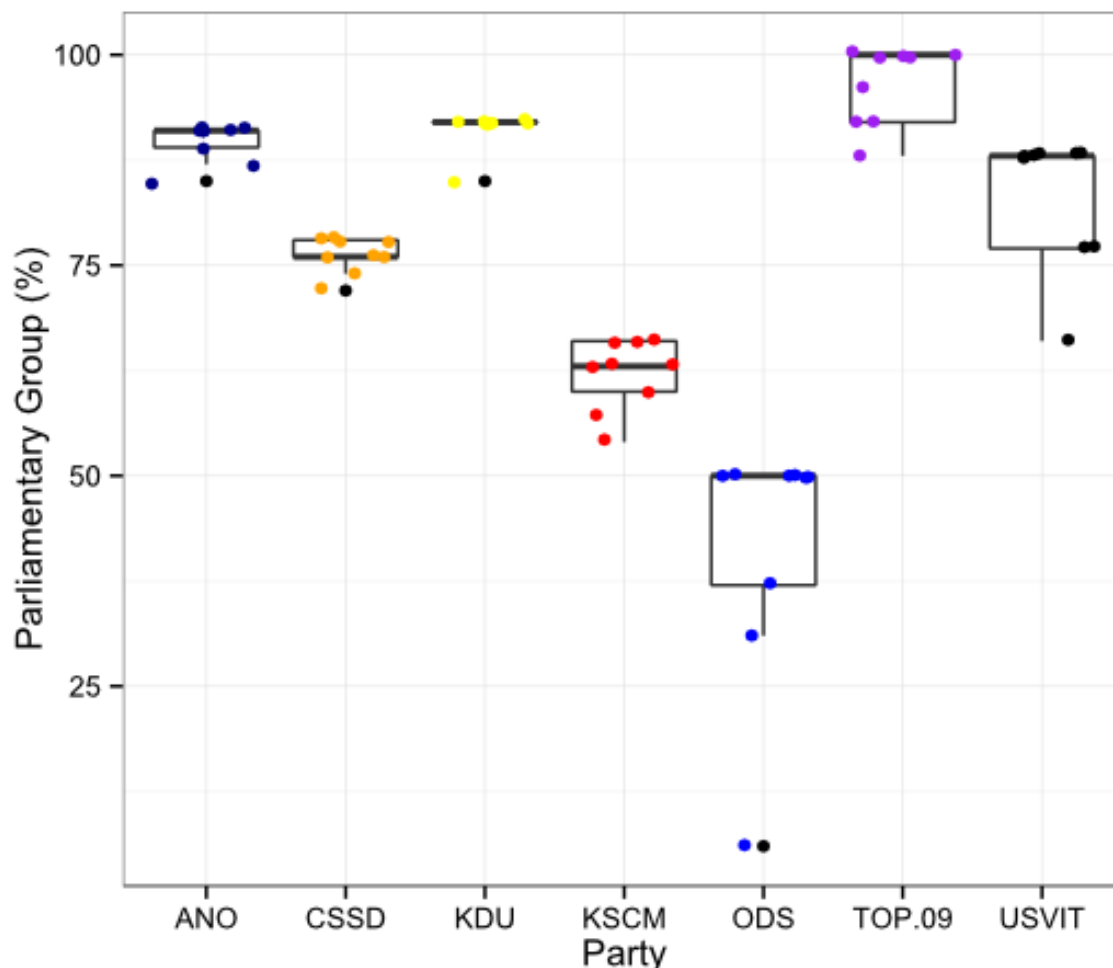
Byla vytvořena kampaň *Bla bla nevolím*, která měla přimět politiky k předvolebnímu závazku, že podpoří iniciativu a její navržené protikorupční zákony, pokud právě tyto politiky podpoří organizace v předčasných volbách. Tato kampaň však byla poněkud kontroverzní, jelikož kandidáti, kteří se iniciativě k podpoře protikorupčních zákonů odmítli zavázat, byli označeni hanlivým *bla bla*, což mělo indikovat, že o korupci pouze mluví, ale konkrétní závazek na sebe vzít odmítají. Celá iniciativa tak mohla podle kritiků ve volbách pomoci bezskrupulózním politikům, kteří podepíší cokoliv, co jim může pomoci v kampani, aniž by svůj slib mysleli vážně (Mazák, 2018: 6).

4. 2 Míra podpory politických stran a hnutí

V rámci porovnání podpory projektu Rekonstrukce státu je patrné, že nejvíce podpory poskytovalo TOP 09, strany s poměrně vysokou podporou byly ANO, ÚSVIT a KDU-ČSL. ODS zůstávala k projektu více zdrženlivá, poslanci ODS nechtěli podepsat většinu z devíti protikorupčních opatření.

Avšak míra podpory se lišila i v rámci daných opatření. Nejméně podporovaným opatřením Rekonstrukce státu mezi stranami s delší působností v Parlamentu (ODS, ČSSD a KDU-ČSL) bylo rozšíření pravomocí Nejvyššího kontrolního úřadu. Dále například návrh týkající se změny pravidel jmenování do představenstva státních společností nejméně podpořily poslanci TOP 09 a KSČM. Mezi poslanci ANO byl nejméně podporovaným návrhem záměr přijmout změny v prohlášeních o majetku při nástupu do funkce (Perottino, Stauber, Šárovec, 2020: 8).

Graf 4: Porovnání podpory protikorupčních opatření v rámci poslaneckých klubů

(Perottino, Stauber, Šárovec, 2020:9).

Rekonstrukce státu se zaměřuje na jednotlivé politiky jako jednotlivce více, než na politické strany. Iniciativa tedy hodnotí míru podpory jednotlivých stran pouze jako shrnutí činnosti poslanců a senátorů.

Pro hodnocení se používají tři parametry podle míry podepsání protikorupčních opatření a podle důslednosti dodržení daného slibu. Existuje pozitivní hodnocení (politik podepsal více než šest opatření), neutrální (politik nepodepsal žádné opatření) a negativní (politik podepsal některá opatření, ale nedodržel slib pomoci prosazení daného opatření (Perottino, Stauber, Šárovec, 2020: 14).

Rovněž je dalším kritériem hlasování politiků pro protikorupční opatření navržená Rekonstrukcí státu. Jako negativní tak může být označen politik, který hlasoval proti opatřením ve více než 20% a jedná se i o politiky, kteří se nezavázali prosazovat

protikorupční opatření (Perottino, Stauber, Šárovec, 2020: 14).

Dalším kritériem hodnocení politiků je jejich činnost při plnění legislativních návrhů v souladu s návrhy Rekonstrukce státu. Jedním z nejvýznamnějších hodnocení se stalo hodnocení politických stran, které zasedají v Poslanecké sněmovně podle školního známkování, tzn. nejlepší 1 až nejhorší 5.

Toto hodnocení bylo zveřejněno na webových stránkách organizace. Nejlepší hodnocení získala strana aktivně se zapojující do prosazování protikorupčních opatření předkládáním prohlášení či pozměňovacích návrhů zákonů. Druhá nejlepší známka byla pro strany, které podpořily návrh daného opatření, avšak nebyla z jejich strany vyvinuta větší iniciativa pro prosazení daného zákona či novely (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

Třetí známka byla přidělena stranám, které chtěly odložit připravená opatření, čtvrtá známka pak pro ty strany, které podpořily pozměňovací návrh, který nebyl podle Rekonstrukce státu dostatečný. Nejhorší známku pak získaly strany, které podpořily zákon, jenž byl zcela v rozporu s původním návrhem Rekonstrukce. Žádná ze stran však neměla pouze pozitivní či negativní hodnocení, ve všech stranách se míra podpory lišila (Perottino, Stauber, Šárovec, 2020: 15).

Toto hodnocení však zároveň přimělo politiky k větší obezřetnosti vůči daným slibům a závazkům. Příkladem může být předvolební dotazník Rekonstrukce státu v roce 2017, kdy politici TOP 09 a ČSSD odmítli tento dotazník vyplnit, aby to nebylo vnímáno jako další závazek.

Rekonstrukce státu již tak nemůže napodobit strategii z kampaně před volbami v roce 2013, pro Rekonstrukci státu je však důležité, aby politici s organizací alespoň do určité míry spolupracovali (Mazák, 2018: 17).

Dalším dopadem je zájem jiných organizací a platforem o RS a o konzultace s jejími představiteli (např. lidé z platformy *Jsme fér*, *Platformy pro sociální bydlení* nebo platformy *Svobodu médiím* své strategické plány konzultovali s představiteli RS). Iniciativou se nechaly inspirovat také slovenská iniciativa *Štrngám za zmenu* nebo maďarská iniciativa *Ez a minimum* a dále některé iniciativy na lokální úrovni (Mazák, 2018: 17).

5. Analýza dopadů působení protikorupční iniciativy

Ačkoli je projekt Rekonstrukce státu neobvyklou formou iniciativy, má za sebou úspěchy v podobě již přijatých protikorupčních opatření, zároveň však i celou řadu věcí, které se prosadit nepodařilo.

Organizaci Rekonstrukce státu se podařilo prosadit do roku 2020 osm protikorupčních opatření, přičemž za dalších sedm opatření stále lobbuje (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

Tabulka 1: Protikorupční opatření Rekonstrukce státu

Prosazeno	Lobbuje se
Zákony bez přílepků	Férové veřejné zakázky
Zrušení anonymních akcí	Žádné dotace anonymům
Politika bez tajných sponzorů	Digitalizace státu
Majetková přiznání politiků	Transparentní lobbying
Efektivní přístup k informacím	Justice bez politického tlaku
Smlouvy státních firem na internetu	Efektivní dohled nad veřejnými zakázkami
Konec trafik ve státních firmách	Nezávislá kontrola státních a obecních firem
Registr smluv	

(Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

I přes schválená opatření je nutné zmínit, že ne vždy se podařilo opatření prosadit v takové podobě a se všemi připomínkami, jaké Rekonstrukce státu navrhovala. Jedním z důvodů je i problém postoje politických stran k Rekonstrukci státu a navrženým opatřením, a to nejen napříč stranami, ale i uvnitř nich, jelikož tento postoj se často velmi liší. Faktické výstupy legislativního procesu jsou tak dlouhodobě ovlivněny dlouhodobou diskuzí, ve které se musí zohlednit často i protichůdné zájmy. Všechna navržená opatření tudíž nemohou být přijatelná stejným způsobem pro jednotlivé politické strany či politiky (Perottino, Stauber, Šárovec, 2020).

Rekonstrukce státu však rychle a flexibilně reaguje na současné dění a problémy, a také nadále rozšiřuje svoji působnost, což dokládá zaměření organizace nejen na

protikorupční opatření. Organizace se zároveň věnuje projektu *Hlídaní mantinelů demokracie*, ve které se zaměřila především na dodržování pravomocí politiků. V době koronavirové krize byla spuštěna kampaň *NEZHASÍNAT!*, která se zabývá dopady krize a vládními kroky (Rekonstrukcestatu.cz, 2020).

Míra indexu vnímání korupce od počátku fungování Rekonstrukce státu až do současnosti poměrně stagnuje, avšak dopady organizace na politickou scénu v České republice se projevují alespoň částečně vyšší transparentností. Např. majetková přiznání politiků jsou odevzdávána elektronicky a snadno přístupná všem občanům či bylo prosazeno přijetí zákon, který zajistí dohledatelnost vlastníků listinných akcií na majitele u českých akciových společností.

Závěr

V této bakalářské práci byly představeny významné teoretické poznatky o tématu korupce a dále byla představena organizace Rekonstrukce státu a její vliv na politické prostředí v České republice.

Práce byla zaměřena na formální a praktické aspekty a fungování organizace Rekonstrukce státu. Iniciativa má velmi složitou organizační strukturu, v České republice vznikla jako unikátní projekt, a ačkoli na počátku bylo fungování organizace zaměřeno pouze na vládu Petra Nečase /ODS/, své cíle iniciativa posunula i do dalších volebních období a rozšířila svou činnost. Organizace Rekonstrukce státu je složením dvanácti členských organizací, její organizační struktura je velmi členěna, proto je typ takové organizace specifický. Je financována pouze od sponzorů a dárců, a to vše probíhá na transparentním účtu.

Rekonstrukce státu se významně zasadila o přijetí protikorupčních zákonů, kterých je nyní již osm a za dalších sedm organizace stále lobbuje. Opatření sice nebyla často prosazena v takové formě, jaké je organizace navrhovala, avšak i nadále se se prosazují další opatření.

Projekt se neustále vyvíjí a nadále se mění, přizpůsobuje se aktuální politické situaci a vytváří tak nové cíle, za které lobbuje. Rekonstrukce státu má jako cíl do konce volebního období 2021 prosadit co nejvíce ze zbývajících opatření a i nadále lobbovat za demokratický stát.

Organizace Rekonstrukce státu otvírá z hlediska fungování a organizace prostor ke zkoumání užších vazeb mezi jednotlivými subjekty organizace. Česká společnost je k problematice politické korupce velmi kritická a je stále v České republice brána jako významné téma, avšak reálná míra může být podle jiných dat nižší. Korupce je jako fenomén těžko měřitelná, jak prezentuje i organizace Transparency International o Indexu míry korupce.

Projekt Rekonstrukce státu byl velmi úspěšný, a to ve smyslu nastolení dané agendy, jelikož parlamentní subjekty do poměrně vysoké míry akceptovaly nutnost přijetí protikorupčních opatření, která dosud v legislativě nastolená nebyla.

Budoucnost projektu však závisí ve velké míře na financování organizace a na výši darů sponzorů, které bude i do dalších let pro svoje působení potřebovat.

Předmětem dalšího výzkumu by mělo být sledování organizace Rekonstrukce státu

po volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2021, rovněž proměny členských organizací či sledování bilance dosažených výsledků projektu. Dále by bylo možné sledovat, jaké další cíle si organizace nastaví a zároveň reakci nových politických stran či aktérů.

Použitá literatura

Odborná literatura:

DANČÁK, Břetislav, Vít HLOUŠEK a Vojtěch ŠIMÍČEK, ed. *Korupce: projevy a potírání v České republice a Evropské unii*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006. ISBN 80-210-4062-9.

DAVID, Vladislav a Alexander NETT. *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém*. Praha: C.H. Beck, 2007. Právo a společnost. ISBN 978-80-7179-562-9.

FRIČ, Pavol. *Korupce na český způsob*. Praha: G plus G, 1999. Zde a nyní. ISBN 80-86103-26-9.

CHMELÍK, Jan a Zdeněk TOMICA. *Korupce a úplatkářství*. Praha: Linde, 2011. ISBN isbn978-80-7201-853-6.

MAZÁK, Jaromír, 2018, Rekonstrukce státu: Jak se lobbuje proti korupci [online] Dostupné z: https://osf.cz/wp-content/uploads/2018/11/Pripadova_studie_Rekonstrukce_statu.pdf ISBN 978-80-87725-47-4

MAZÁK, Jaromír, Tomáš DIVIÁK., 2018: Transactional activism without transactions: Network perspective on anti-corruption activism in the Czech Republic. *Social Movement Studies*, 17(2), 203–218. <https://doi.org/10.1080/14742837.2017.1404904>

NYE, J. S. Corruption and Political Development: A Cost-Benefit Analysis. *American Political Science Review* [online]. 1967, 61(2), 417-427 [cit. 2020-07-31]. DOI: 10.2307/1953254. ISSN 0003-0554. Dostupné z: https://www.cambridge.org/core/product/identifier/S0003055400135476/type/journal_article

PERROTINO, Michel, Jakub STAUBER, Daniel ŠÁROVEC, 2019: Reconstruction of the state: Lobbying against political corruption in the Czech Republic. *Journal of Public Affairs* 20 (1): 1-10. <https://doi.org/10.1002/pa.2054>

VESELÝ, Arnošt a Martin NEKOLA, ed. *Analýza a tvorba veřejných politik: přístupy, metody a praxe*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2007. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 9788086429755.

VOLEJNÍKOVÁ, Jolana. *Korupce v ekonomické teorii a praxi*. [Praha]: Profess Consulting, 2007. Cesta k finanční svobodě. ISBN 978-80-7259-055-1.

VYMĚTAL, Petr, *Korupce. Projevy a potírání v České republice a Evropské unii*, Brno, Mezinárodní politologický ústav, 2006.

ŠKOLNÍK, Milan. 2019. „Není korupce jako korupce: vnímání a zkušenost ve vztahu k politické participaci.“ *Acta Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni* 11 (2): 22–39. <https://doi.org/10.24132/actaff.2019.11.2.2>

Ostatní literatura:

Cvvm.cz, 2020: Míra naléhavosti různých oblastí veřejného života – březen 2019 - Centrum pro výzkum veřejného mínění. [online]. [cit. 30.07.2020]. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/politicke/politicke-ostatni/5195-mira-nalehavosti-ruznych-oblasti-verejneho-zivota-brezen-20192>

Deník.cz, 2020: Kontrolní pravomoci NKÚ se rozšíří, schválila Sněmovna. Na tahu je Senát - Deník.cz. *Deník.cz - informace, které jsou vám nejbliž* [online]. [cit. 17.07.2020]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/kontrolni-pravomoci-nku-snemovna-20200212.html

Frankbold.cz, 2018: Financování politických stran | Frank Bold. *Frank Bold* [online]. [cit. 11.07.2020]. Dostupné z: <https://frankbold.org/poradna/korupce-a-transparentnost/korupce-a-jednani-uredniku/hospodareni-s-verejnymi-prostredky/rada/financovani-politickych-str>

Ihned.cz, 2014: Zákaz "anonymních akcí" lze lehce obejít. *Pravníradce.Ihned.cz*. [online]. Dostupné z: <https://pravniradce.ihned.cz/c1-62922180-zakaz-anonymnich-akcii-lze-lehce>

Novinky.cz, 2020: Poslanci schválili rozšíření pravomocí NKÚ - Novinky.cz. *Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu* [online]. [cit. 10.07.2020]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/poslanci-schvalili-rozsireni-pravomoci-nku-40313183>

NFPK.cz, 2016: Odborné nominace do dozorčích rad (REST 5). *NFPK* [online]. Dostupné z: <https://www.nfpk.cz/p/odborne-nominace-do-dozorcich-rad-rest-5>

NFPK.cz, 2016: Odpolitizování státní správy (REST 6). *NFPK* [online]. Dostupné z: <https://www.nfpk.cz/p/odpolitizovani-statni-spravy-rest-6>

NFPK.cz, 2016: Zrušení anonymních akcí (REST 4). *NFPK* [online]. Dostupné z: <https://www.nfpk.cz/p/zruseni-anonymnich-akcii-rest-4>

Rekonstrukcestatu.cz, 2016: *Doporučení pracovní skupiny Rekonstrukce státu k novelám zákonů o financování politických stran | Rekonstrukce státu. Úvodní stránka | Rekonstrukce*

státu [online]. 30. 3. 2016 [cit. 2020-07-31].

Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/9645-doporuceni-pracovni-skupiny-rekonstrukce-statu-k-novelam-zakonu-o-financovani-politickych-stran>

Rekonstrukcestatu.cz, 2016: Doporučení pracovní skupiny Rekonstrukce státu k novelám zákonů o financování politických stran | Rekonstrukce státu. *Úvodní stránka* | *Rekonstrukce státu* [online]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/9645-doporuceni-pracovni-skupiny-rekonstrukce-statu-k-novelam-zakonu-o-financovani-politickych-stran>

Rekonstrukcestatu.cz, 2019: *Úvodní stránka* | *Rekonstrukce státu* [online]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/cs/archiv-novinek/registr-smluv-nejkrasnejsi-zakon-je-v-souladu-s-ustavou>

Rekonstrukcestatu.cz, 2020: Efektivní dohled nad veřejnými zakázkami | Rekonstrukce státu. *Úvodní stránka* | *Rekonstrukce státu* [online]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/co-delame/prosazujeme-protikorupcni-zakony/reforma-uohs>

Rekonstrukcestatu.cz, 2020: Efektivní dohled nad veřejnými zakázkami | Rekonstrukce státu. *Úvodní stránka* | *Rekonstrukce státu* [online]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/co-delame/prosazujeme-protikorupcni-zakony/reforma-uohs>

Rekonstrukcestatu.cz, 2020: Majetková přiznání politiků | Rekonstrukce státu. *Úvodní stránka* | *Rekonstrukce státu* [online]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/co-delame/prosazujeme-protikorupcni-zakony/majetkova-priznani-politiku>

Rekonstrukcestatu.cz, 2020: Nezávislá kontrola státních a obecních firem | Rekonstrukce státu. *Úvodní stránka* | *Rekonstrukce státu* [online]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/co-delame/prosazujeme-protikorupcni-zakony/NKU>

Rekonstrukcestatu.cz, 2020: NEZHASÍNAT! | Rekonstrukce státu. *Úvodní stránka* | *Rekonstrukce státu* [online]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/nezhasinat>

Rekonstrukcestatu.cz, 2020: NKÚ si posvítí na další bilion a půl z veřejných peněz. Poslanci dali zelenou rozšíření kontrolních pravomocí | Rekonstrukce státu. *Úvodní stránka* | *Rekonstrukce státu* [online]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/nku-si-posviti-na-dalsi-bilion-a-pul-z-verejnych-penez-poslanci-dali-zelenou-rozsireni-kontrolnich-pravomoci>

Rekonstrukcestatu.cz, 2020: O nás | Rekonstrukce státu. *Úvodní stránka* | *Rekonstrukce státu*

[online]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/o-nas#clenske-organizace>
Rekonstrukcestatu.cz, 2020: O nás | Rekonstrukce státu. *Úvodní stránka | Rekonstrukce státu*
[online]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/o-nas#financovani>
Rekonstrukcestatu.cz, 2020: O nás | Rekonstrukce státu. *Úvodní stránka | Rekonstrukce státu*
[online]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/o-nas#vykonny-tym>
Rekonstrukcestatu.cz, 2020: Politika bez tajných sponzorů | Rekonstrukce státu. *Úvodní stránka | Rekonstrukce státu* [online]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/co-delame/prosazujeme-protikorupcni-zakony/politika-bez-tajnych-sponzoru>
Rekonstrukcestatu.cz, 2020: Pravidla financování Rekonstrukce státu: <https://pimcore.rekonstrukcestatu.cz/publikace/pravidla-financovani-rekonstrukce-statu.pdf>
Rekonstrukcestatu.cz, 2020: Prosazujeme protikorupční zákony | Rekonstrukce státu. *Úvodní stránka | Rekonstrukce státu* [online]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/co-delame/prosazujeme-protikorupcni-zakony>
Rekonstrukcestatu.cz, 2020: registr smluv | Rekonstrukce státu. *Úvodní stránka | Rekonstrukce státu* [online]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/padne-dnes-vyjimka-cezu-ze-zverejnovani-v-registru-smluv-poslanci-maji-definitivne-rozhodnout>
Rekonstrukcestatu.cz, 2020: Soudy a státní žalobci | Rekonstrukce státu. *Úvodní stránka | Rekonstrukce státu* [online]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/co-delame/mantinely-demokracie/soudy-a-statni-zalobci>
Rekonstrukcestatu.cz, 2020: Úvod - Odborné nominace do dozorčích rad - Rekonstrukce státu - 9 protikorupčních zákonů, které nám 20 let chyběly. [online]. [cit. 12.07.2020]. Dostupné z: <https://pimcore.rekonstrukcestatu.cz/cs/odborne-nominace-do-dozorcich-rad>
Rekonstrukcestatu.cz, 2020: Zákony bez přílepků | Rekonstrukce státu. *Úvodní stránka | Rekonstrukce státu* [online]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/co-delame/prosazujeme-protikorupcni-zakony/zakony-bez-prilepku>
Rekonstrukcestatu.cz, 2020: Zrušení anonymních akcí | Rekonstrukce státu. *Úvodní stránka | Rekonstrukce státu* [online]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/co-delame/prosazujeme-protikorupcni-zakony/zruseni-anonymnich-akcii>
Rekonstrukcestatu.cz, 2020: Žádné dotace anonymům | Rekonstrukce státu. *Úvodní stránka | Rekonstrukce státu* [online]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/co-delame/prosazujeme-protikorupcni-zakony/zadne-dotace-anonymum>

Transparency.cz, 2019: *Mapujeme stav korupce v ČR a aktivně přispíváme k jejímu omezování* [online]. 29. 1. 2019 [cit. 2020-07-31]. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/cpi2018/>

Zakonyprolidi.cz, 2019: Zákon o registru smluv. 340/2015 Sb. *Zákony pro lidi - Sbirka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. [cit. 10.07.2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-340>

Teze bakalářské práce

Katedra politologie IPS FSV UK

Příjmení, jméno: Charvátová, Terezie

Studijní obor: Politologie a veřejná politika

Semestr zadání: letní

Akademický rok podání: 2017/2018

Předpokládaný termín dokončení: letní semestr 2018/2019

Název práce: Projekt "Rekonstrukce státu" jako protikorupční iniciativa

Název práce v Aj: The Project 'Reconstruction of the State' as an Anti-Corruption Initiativ

Vedoucí práce: Mgr. Daniel Šárovec

Typ práce: bakalářská práce

Zdůvodnění výběru práce:

Korupce je problémem, se kterým se potýkají více či méně země po celém světě, avšak často v jiné míře a formě. Rovněž Česká republika je zemí, kde je problém korupce sledován, a to často ve fungování státních organizací či stran. V reakci na tento stav se objevila iniciativa Rekonstrukce státu, která má přispět ke snížení míry korupce právě v politických stranách. Tato bakalářská práce se bude zabývat vymezení problému korupce v České republice politických stran a hnutí a následně analyzovat, jak ovlivnil tuto situaci projekt Rekonstrukce státu, zda a jak se situace změnila, která protikorupční opatření s korupcí v ČR bojují apod.

Rekonstrukce státu vznikla v roce 2013 jako projekt nevládních neziskových organizací, jejichž cílem bylo ve volebním období 2010-2014 prosadit devět zákonů na zlepšení fungování státních organizací a stran. Tento projekt však musel být vnitřně přecalibrován z důvodu pádu vlády Petra Nečase /ODS/, a plnění nadefinovaných cílů se přeneslo na volební období 2013-2017. Ke květnu 2018 je prosazeno pět protikorupčních opatření: Zrušení anonymních akcí (schváleno 2013), Zákony bez přílepků (schváleno 2014), Zveřejňování smluv státu (schváleno 2015), Financování politických stran (schváleno 2016) a Majetková příznání politiků (schváleno 2016). Rekonstrukce státu i dále požaduje schválení zbývajících čtyř opatření, kterými jsou Rozšíření pravomocí NKÚ, Odborné

nominace do dozorčích rad, Nezávislost státního zastupitelství a Odpolitizování státní správy.

Předpokládaný cíl:

Cílem práce je vymežit problém korupce politických stran a hnutí a následně definovat výsledky prosazování protikorupčních zákonů, za kterými stojí projekt Rekonstrukce státu. Dále bude popsáno schéma vývoje organizace Rekonstrukce státu, jak se tento projekt vyvinul a vyvíjí v dalším volebním období a analyzovat jeho následnou aktivitu a cíle. Text bude vycházet z teoretického rámce korupce.

Výzkumné otázky:

Jaké jsou formální aspekty organizace a fungování iniciativy Rekonstrukce státu?
Jakým způsobem Rekonstrukce státu přispěla k přijetí protikorupčních zákonů v ČR?
Jaké cíle si Rekonstrukce státu stanovila ve volebním období 2017-2021?

Metodologie práce:

Tato práce bude napsána jako případová studie, zaměřená na fungování nevládní neziskové organizace v oblasti veřejného sektoru v České republice. Zdrojem dat budou teoretické poznatky k tématu korupce, kde bude použita především odborná literatura, dále ve spojitosti s projektem Rekonstrukce státu budou využity výstupy z monitoringu médií, legislativní návrhy či transparentní účet organizace. Bude provedena analýza fungování této organizace, formálních aspektů, interakce členů a hlavně dopady působení organizace na politické aktéry a legislativní rámec v ČR, dále jako další zdroj dat budou využity polostrukturované dotazníky v on-line formě, které budou předloženy členům vedení organizace.

Předpokládaná struktura práce:

Úvod – představení problematiky, důvody zkoumání, současný stav poznání
1. Teoretická reflexe korupce
2. Projekt Rekonstrukce státu – geneze a cíle, aktéři, formální aspekty, financování
3. Rekonstrukce státu a protikorupční opatření
4. Rekonstrukce státu a politické strany
5. Analýza dopadů protikorupční iniciativy
Závěr – hlavní zjištění a poznatky

Základní literatura:

1. Císař, Ondřej. 2004. *Transnacionální politické sítě: Jak mezinárodní instituce ovlivňují činnost nevládních organizací*. Brno: Masarykova univerzita.
2. Císař, Ondřej. 2008. *Politický aktivismus v České republice: Sociální hnutí a občanská společnost v období transformace a evropeizace*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
3. Dančák, Břetislav; Hloušek, Vít, Šimíček, Vojtěch. 2006. *Korupce. Projevy a potírání v České republice a v Evropské unii*. Brno: Mezinárodní politologický ústav
4. David, Vladislav; Nett, Alexander. 2007. *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém*. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7179-562-9
5. Frič, Pavol; Rochdi, Goulli. 2001. *Neziskový sektor v České republice*. Praha: Eurolex Bohemia, s. r. o.
6. Hendl, Jan. 2005. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vydání. Praha: Portál.
7. Innes, Abbey. 2014. „The Political Economy of State Capture in Central Europe.“ *Journal of Common Market Studies* 52 (1): 88-104.
8. Mazák, Jaromír; Diviák Tomáš. 2018. „Transactional activism without transactions: network perspective on anti-corruption activism in the Czech Republic“, *Social Movement Studies*, 17:2, 203-218, DOI: 10.1080/14742837.2017.1404904.
9. Petrovský, Karel. 2007. *Korupce po česku, aneb, Korupce očima průměrného Čecha*. Praha: Eurolex Bohemia. ISBN 978-80-86861-94-4.
10. Štíčka, Michael. 2005. *Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě*. Praha: Transparency International – Česká republika.

Seznam příloh

Graf 1: Časové srovnání vnímání korupce v ČR v letech 2003-2019 (%).....	9
Graf 2: Vývoj Indexu vnímání korupce v ČR v letech 1996-2019	10
Graf 3: Míra zastoupení tématu korupce ve volebních programech hlavních politických stran v ČR 2006-2013 (%).....	32
Graf 4: Porovnání podpory protikorupčních opatření v rámci poslaneckých klubů	34
Tabulka 1: Protikorupční opatření Rekonstrukce státu.....	36
Obrázek 1: Propagační leták Rekonstrukce státu z roku 2013	13
Obrázek 2: Propagační leták Rekonstrukce státu z roku 2013	14
Obrázek 3: Logo Rekonstrukce státu	Chyba! Záložka není definována.
Obrázek 4: Webová stránka Rekonstrukce státu z roku 2020	18